SYDVÄSTRA FINLANDS MILJÖCENTRALS
RAPPORTER 19 SV | 2008

Miljöns tillstånd 2007

Uppföljning av Sydvästra Finlands miljöstrategi 2020 och miljöprogram 2007 - 2012

Nina Myllykoski (red.)

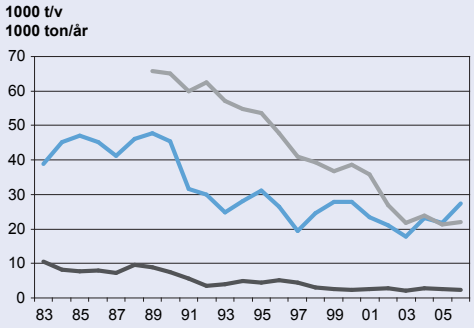

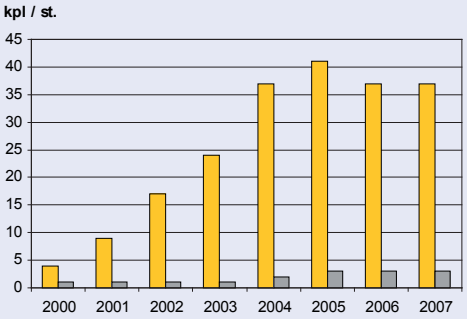

07

Sydvästra Finlands miljöcentral

SYDVÄSTRA FINLANDS MILJÖCENTRALS
RAPPORTER 19sv | 2008

Miljöns tillstånd 2007

Uppföljning av Sydvästra Finlands miljöstrategi 2020 och miljöprogram 2007 - 2012

Nina Myllykoski (red.)

Åbo 2008

Sydvästra Finlands miljöcentral

LOUNAIS-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS
SYDVÄSTRA FINLANDS
MILJÖCENTRAL

SYDVÄSTRA FINLANDS MILJÖCENTRALS
RAPPORTER 19sv | 2008
Sydvästra Finlands miljöcentral

Layout: Päivi Niemelä
Pärmbild: Tero Sivula
Publikationen är publicerad endast elektroniskt
www.miljo.fi/los/publikationer

ISBN 978-952-11-3271-1 (PDF)
ISSN 1796-1769 (verkkoj.)

INNEHÅLL

Förord 5
Sammandrag och slutledningar 6
Uppföljningsresultat 10
Ytvattnen 11
Klimatförändringen 17
Grundvatten och marken 21
Miljöansvar och miljöeffektivet 23
Områdenas användning och samhällsstrukturen 26
Miljökonsekvenserna och riskerna 29
Naturens mångfald 31
Livsmiljön 34
Naturlandskapet och kulturmiljön 37
Naturresurserna 40
Presentationsblad 41

Förord

Sydvästra Finlands miljöstrategi och miljöprogram färdigställdes 2006-2007 som en omfattande samarbetsprocess mellan områdets aktörer. De mål och målsättningar som de innehåller berör alla instanser och människor i området Egentliga Finland och Satakunta. I miljöstrategin skapades en vision och en målsättning för att förbättra miljöns tillstånd fram till år 2020. I miljöprogrammet samlades de åtgärder i praktiken, med vilka strategins målsättningar förverkligas under åren 2007-2012.

Miljöstrategins och -programmets förverkligande följs årligen upp med en sådan rapport i vilken man sammanställt strategins uppföljningsindikatorer samt hur de centrala åtgärderna i programmet genomförs. Med indikatorerna avser man att beskriva utvecklingens riktning i en så kompakt och lättförståelig form som möjligt. Vid valet av indikatorer för att följa upp strategin har också uppgifternas lätta tillgänglighet varit ett kriterium. Utvecklingen har i mån av möjlighet beskrivits i ett längre tidsperspektiv.

Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012 innehåller ungefär 430 åtgärder för att nå strategins mål. Av dem har man kunnat välja endast en liten del för årlig uppföljning. Valet har påverkats av åtgärdernas viktighet i relation till målsättningarna, aktualitet samt informationens lättillgänglighet. Utvecklingen av hur åtgärderna framskrider har beskrivits med en femklassig indelning. (förverkligat/framskridit väl/framskridit rätt väl/framskridit dåligt /inte påbörjat).

Utvärderingen av förverkligandet baserar sig på expertutlåtanden av områdets aktörer. Sydvästra Finlands miljöcentral, strategi- och programarbetets arbetsutskott och landskapsförbunden har varit centrala expertorgan. Därtill har bl.a. landskapsmuseerna, VALONIA (f.d. Egentliga Finlands Agendakontor och Egentliga Finlands Energibyrå), Satakunta Energibyrå, Vägverket och TE-centralerna varit sakkunniga för rapporten.

Strävan har varit att få så nya uppgifter som möjligt om hur målen och målsättningarnas uppnås. På basis av de resultat som erhållits har man dragit slutsatser om miljöns tillstånd och om behövliga tilläggssatsningar för att genomföra åtgärderna. Avsikten med en regelbunden uppföljning är också att hålla miljöprogrammets genomförande aktivt så att alla aktörer tar strategin och programmet i betraktande i sina program, planer och verksamhet i praktiken.

Sydvästra Finlands miljöcentral har koordinerat sammanställandet av Miljöns tillstånd -rapporten. De indikatorer och åtgärder som valts för uppföljningen godkändes i februari 2008 av styrgruppen som fungerat under strategi- och programarbetet. Under våren tillsattes en ny rådgivande styrgrupp för Sydvästra Finlands miljöcentral, för vilken uppföljningen av Sydvästra Finlands miljöstrategi och -program fastställdes som en av dess uppgifter. Detta ansågs vara förnuftigt då gruppen i mångt och mycket bestod av samma instanser som den styrgrupp vilken verkade under strategi- och programarbetet. Den nya styrgruppen godkände utkastet till rapporten i juni 2008.

Den här rapporten är publicerad endast elektroniskt (www.miljo.fi/los/publikationer). Ett referat av rapporten finns tillgängligt både i elektronisk och tryckt form i Sydvästra Finlands miljöcentrals Översikt -serie.

Denna Miljöns tillstånd -rapport, som publiceras årligen, kommer att utvecklas på basis av erhållen erfarenhet och respons. En mer omfattande mellanevaluering av strategin och programmet kommer att verkställas 2010.

Sammandrag och slutledningar

Utifrån uppföljningsresultaten av målen för Sydvästra Finlands miljöstrategi och de centrala åtgärderna i miljöprogrammet har ett sammandrag av läget för hur de uppnåtts före utgången av år 2007 sammanställts i vidstående tabell (se s. 7).

Ytvattnens tillstånd i Sydvästra Finland är i genomsnitt rätt bra. Det största problemet är övergödningen av insjövattnen samt inom kust- och skärgårdsområdet. För att förbättra vattnens tillstånd pågår talrika projekt och en verksamhet, vars verkningar kommer till synes med en fördröjning. Dessutom blir den positiva utvecklingen långsammare på grund av de näringsämnen som lagrats på vattendragens botten och de näringsämnen som förs till vårt område från andra håll. Även klimatförändringen påverkar vattnens tillstånd avsevärt. Under de närmaste åren för planeringen och genomförandet av vattenvärden enligt EU:s vattenramdirektiv nya effektiva medel med sig för att förbättra och följa upp vattnens tillstånd.

Hanteringen av *klimatförändringen* och anpassningen till den är stora utmaningar. Det behövs åtgärder exempelvis inom energiproduktionen och -användningen, trafiken och samhällsplaneringen. Vad utredningarna och planerna beträffar har åtgärder redan vidtagits, men det behövs mycket konkreta gärningar i praktiken. Klimatförändringen är trots åtgärderna oundviklig och dess verkningar måste beaktas och man måste reservera sig inför dem. Till stor del håller man först på att utreda de risker som klimatförändringen för med sig och det behövs mera kunskap.

Det allmänna tillståndet för *grundvattnen* har bevarats gott. Människans aktiviteter utgör dock ett ständigt hot för grundvattnet. Eftersom förbudet mot att förorena grundvattnen är ovillkorligt, genomförs skyddet av grundvattnen i främsta rummet med förebyggande åtgärder. Åtgärderna för att kartlägga och minska riskerna har framskridit väl. Saneringen av förorenad mark tryggar för sin del grundvattnens tillstånd och man bör fortfarande satsa på den.

Debatten om klimatförändringen på sista tiden har skapat en gynnsam atmosfär för att främja en *miljöansvarig och ekologiskt effektiv verksamhet.* Processen från miljömedvetenhet till åtgärder i praktiken är dock långsam. Arbetet för en regionalt hållbar utveckling har på sistone tagit nya steg i landskapen. I Egentliga Finland inledde VALONIA - Servicecentret för en hållbar utveckling och energifrågor sin verksamhet. I Satakunta har bl.a. verksamheten för miljöfostran gått framåt under de senaste tiderna.

Områdensanvändning och samhällsstrukturen har en stor betydelse med avseende på hur man reserverar sig inför klimatförändringen samt betydande verkningar på miljöns tillstånd och människornas välbefinnande. Samhällsstrukturen är alltjämt splittrad, och ett bevis på detta är att arbetsresornas längd tilltar. I åtgärderna och markanvändningen kan dock skönjas exempel på strävanden efter en ändrad riktning. Även en minskning av antalet kommuner uppskattas ha positiva verkningar på utvecklingen av samhällsstrukturen i framtiden.

I all verksamhet är det viktigt att identifiera och behärska *miljökonsekvenserna*. I många verksamheter är bedömningen av konsekvenserna skäligen täckande. En betydande del av utsläppen uppstår i olika störningssituationer. I fortsättningen bör man satsa mera på att utveckla riskhanteringen.

Naturens mångfald tryggas bl.a. genom att naturskyddsprogrammen genomförs, dvs. med hjälp av att skyddsområden inrättas. Den allt fattigare mångfalden har dock inte avstannat. Skyddet har de senaste åren fått många nya frivilliga medel, men då genomförandet av de gamla skyddsområdena ännu är på hälft, har de nya åtgärderna ännu inte fått full fart.

Med *livsmiljö* avses människans boende-, verksamhets- och fritidsmiljö. Inom livsmiljömålet för miljöstrategin accentueras en sund, trygg och trivsam miljö samt möjligheterna till deltagande, möjligheterna till rekreation i naturen och en fungerande avfallshantering. Hur man uppnår dess mål

påverkas i stor utsträckning av hur människorna upplever sin livsmiljö. Situationen förefaller för närvarande skälig. Det finns rum för förbättringar, bl.a. i tätorternas luftkvalitet och graden av återvinning av avfall. I allt högre grad har bullrets betydelse för trivsel och välfärden framhävts och detta kräver i fortsättningen åtgärder för att minska antalet sådana som utsätts för buller.

De senaste åren har man allt starkare vaknat upp och lagt märke till *kulturmiljöns och landskapets* betydelse för att förstärka den lokala kulturen och den egna identiteten. Man vill värna om det traditionella byggnadsbeståndet såväl i tätorterna som på landsbygden och likaså den natur som hänför sig till kulturmiljöerna, t.ex. upplevs vårdbiotoperna som en viktig del av helheten. Åtgärder för att kartlägga byggnadsbeståndet och kulturlandskapen har genomförts, men det behövs en betydande satsning på även reparationsbyggande och annan vård av områdena för att bevara kulturmiljön.

Styrningen och uppföljningen av de marksubstanstillgångar som hör till *naturresurserna* har utvecklats i Egentliga Finland de senaste åren. I projekten har man koncentrerat sig på att sammanjämka skyddet av grundvattnet och stensubstansförsörjningen, kartläggningen av grustäktsområdenas tillstånd och saneringsbehov samt den regionala styrningen av marktäkten. Man har också strävat efter att öka planmässigheten i användningen av marksubstanstillgångarna genom rådgivning som hänför sig till täktplanernas innehåll. Användningen av naturresurserna har dikterats av de ekonomiska konjunkturerna och någon minskad konsumtion finns inte inom synhåll.

Sammanfattning av strategins målsättningar och situationen för förverkligandet av programmets centrala handlingsåtgärder på basis av de observationsresultat som beskrivs i denna rapport

	Uppnådda mål	Vidtagna åtgärder
Ett bra tillstånd för ytvattnen har uppnåtts	●●	●●●
Åtgärder som hejdar klimatförändringen och främjar anpassningen till den har genomförts	●	●●
Ett bra tillstånd för grundvattnen och marken har tryggats	●●●	●●●
Man har tillägnat sig ett miljöansvarigt och ekoeffektivt handlingssätt	●●	●●
En hållbar områdesanvändning och samhällsstrukturens bärkraft har tryggats	●	●●
Miljökonsekvenserna och riskerna har identifierats och behärskats	●●	●●
Naturens mångfald tryggad	●●	●●
En livsmiljö med kvalitet som främjar välståndet har uppnåtts	●●	●●
Särdragen i naturlandskapet och kulturmiljön tryggade	●●	●●
En hållbar och behärskad användning av naturtillgångarna tryggad	●●	●●●

●●● = förverkligat

●●● = framskridit väl

●● = framskridit rätt väl

● = framskridit dåligt

○ = inte påbörjat

Slutledningar

Miljöstrategin och miljöprogrammet för Sydvästra Finland har börjat genomföras skäligen väl, till vissa delar väl. Programmet blev färdigt på våren 2007 och åtgärderna kommer i gång och deras verkningar syns med en fördröjning. I allmänhet verkar det som om strategin och programmet har tagits i bruk varierande, men åtminstone landskapens förbund och Sydvästra Finlands miljöcentral har tagit det i betraktande inom den egna verksamheten.

I samband med uppföljningen har man inte på ett tillförlitligt sätt kunna utreda finansieringssatsningarna, men det förefaller som om finansieringen inte till alla delar har uppnåtts på det sätt programmet förutsätter. En sammanställning av uppföljningen befäste också uppfattningen om att tyngdpunkten i miljöprogrammets åtgärder i fortsättningen bör överflyttas till åtgärderna i praktiken i stället för på planerna. Det krävs gemensam vilja och resurser att genomföra åtgärderna, utveckla uppföljningen och informera.

Om uppföljningsresultaten har man på basis av denna rapport kunnat påvisa vissa särskilda behov av extra satsning för att uppnå målen i strategin och genomföra viktiga åtgärder som framskridit dåligt. Vidare har uppföljningen fört med sig vissa särskilda behov för att utveckla uppföljningen.

Behov av extra satsningar

På basis av uppföljningsresultaten behövs extra satsning i synnerhet på följande åtgärder som förts fram i programmet (och som framskridit dåligt eller inte alls):

- Ökning av forskningskunskapen om betydelsen av den interna belastningen som eutrofierar Skärgårdshavet och sjöarna.
- En gemensam hydrologisk planering för lantbruket, torvproduktionen och skogshushållningen.
- Hanteringen av klimatförändringen: uppgörande av en regional energiplan och utredning av potentialen för produktion av biobränslen.
- Prognosticering av klimatförändringens verkningar: utredning av möjligheterna att förutsäga verkningarna i strukturer och samhällets processer (regionala anpassningsstrategier).
- Tryggandet av en hållbar samhällsutveckling: minskning av trafikbehovet samt utveckling av den lätta trafiken.
- Kartläggning av den submarina havsnaturen: fortsatta inventeringsprojekt i Skärgårdshavet och inledandet av inventeringar i Bottenhavet.
- Tryggandet av naturens mångfald på Natura-områdena: utarbetande av skötsel- och användningsplaner för Natura-områden, där bevarandet av naturvärdena förutsätter vårdåtgärder, planering av naturturism eller användning för rekreation.
- Inrättandet av Bottenhavets nationalpark.
- Tryggandet av skyddet av naturtyper: slutförandet av inventeringen av skogsbevuxna naturtyper, fattande av beslut om avgränsning av områden, inledande av nödvändiga vård- och skyddsåtgärder samt inventering av andra naturtyper.
- Utarbetande och verkställande av trafikpolitiska program.
- Utarbetandet av ett verktyg för riskkartläggning: ett verktyg, med vilket det är lätt att bedöma de risker och utsläpp som en anläggning upprepat orsakar för miljön. Det täcker bl.a. kemikalier, utsläppskonsekvenser och avfall. Man ser också till att verktyget för riskhanteringen genast finns till verksamhetsutövarens disposition genast då det blivit färdigt.

Särskilda behov av att utveckla uppföljningen:

- lantbrukets belastning av vattnen
- användningen av förnybara energikällor
- en täckande utredning av miljöforskningens volym och kvalitet

Spetsteman i rapporten för år 2008

Med hjälp av denna Miljöns tillstånd -rapport, som utkommer varje år, följer man upp hur miljöstrategin och programmet genomförs. I de kommande rapporterna utses från ett till två s.k. spetsteman, där man mera omfattande sätter sig in i granskningen av hur målen uppnås. Som spetsteman för nästa rapport år 2008 har styrgruppen valt de förnybara energikällorna och en hållbar samhällsstruktur. En särskild aspekt hos dem är klimatförändringen.

Uppföljningsresultat

Yttvattnen

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
Ett bra tillstånd för ytvattnen har uppnåtts
Medel:

- Eutrofieringsutvecklingen i Skärgårdshavet görs långsammare och stoppas i insjöarna och Bottenhavet
- Utsläppen och verkningarna av skadliga ämnen för miljön begränsas
- En mångsidig och hållbar användning av vattendragen säkras

Ytvattnens tillstånd och i synnerhet vattendragens eutrofiering beskrivs av utvecklingen för fosforhalten hos de utvalda åarnas, sjöarnas och kustvattnens mätningsställen, av utvecklingen för lantbrukets skyddszoner samt punktbelastarnas fosfor- och kväveutsläpp. Som bakgrundsinformation har fördelningen av fosfor- och kvävebelastningen angetts för de enskilda källorna.

Utvecklingen av fosforhalten i åar, sjöar och kustvattnen

Fosforhalterna ökade på 1990-talen i Pemar å med ett lantbruksdominerat upprinningsområde och lerig jordmån. Åren 2002-2003 var regnfattiga, och till följd därav minskade urlakningen av näringsämnen från upprinningsområdena avsevärt. I Satakunta flyter åarna typiskt via flera sjöar, vilket jämnar ut växlingarna i vattnets kvalitet och i flödena. I Kumo älv sjönk fosforhalten i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet.

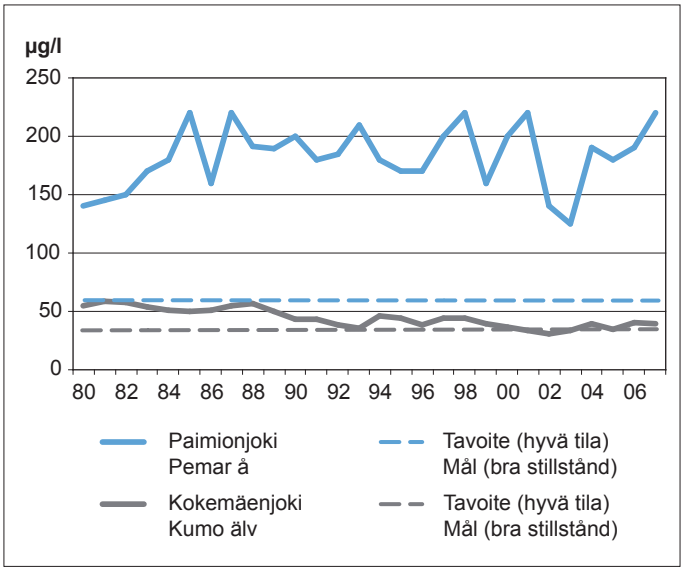

Fosforhaltens (årsmedian) utveckling i Pemar å och Kumo älv samt nivån bra tillstånd som mål för åarna[1] .
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

1 Ytvattnen indelas i fem klasser (utmärkt, bra, nöjaktigt, försvarlig, dålig) utgående från deras ekologiska tillstånd. Målet är att åtminstone ha ett bra tillstånd. Man har definierat egna klassgränser för bl.a. näringshalter för olika typers älvar, sjöar och strandvatten. Mållinjerna på figurerna är gränser för klassen bra tillstånd för vattnens fosforhalt.

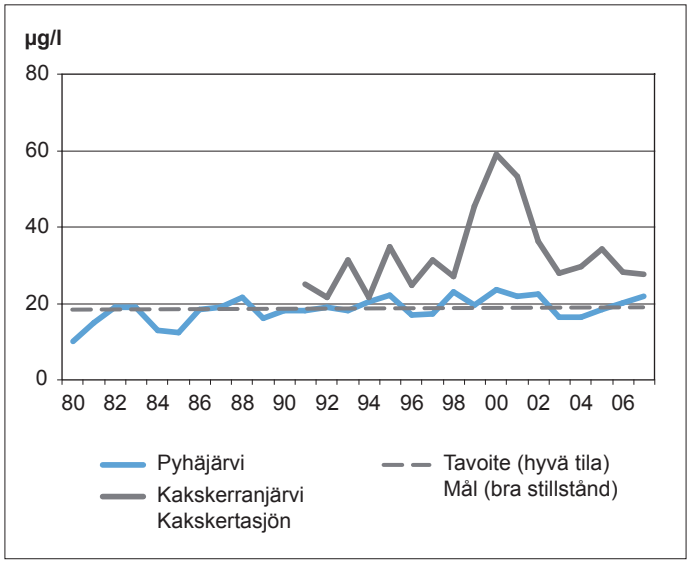

Fosforhaltens (tillväxtperiodens median) utveckling i Kakskertasjön och Pyhäjärvi samt nivån bra tillstånd som mål för sjöarna[1].
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

Näringshalterna i Pyhäjärvi, som är känt för att vara rikt på fisk, har varit relativt låga, fastän bl.a. fosforhalten efter hand de facto har ökat. De regnfattiga åren 2002-2003 förklarar till en del de ändringar som skett i halterna på 2000-talet.

Någon klar orsak till den rätt stora variationen i fosforhalterna i Kakskertasjön kan inte påvisas. Den snabba förändringen vid mitten av 1990-talet torde förklara de ändringar som skett inom upprinningsområdet i näringsbelastningen och den kraftiga interna belastningen.

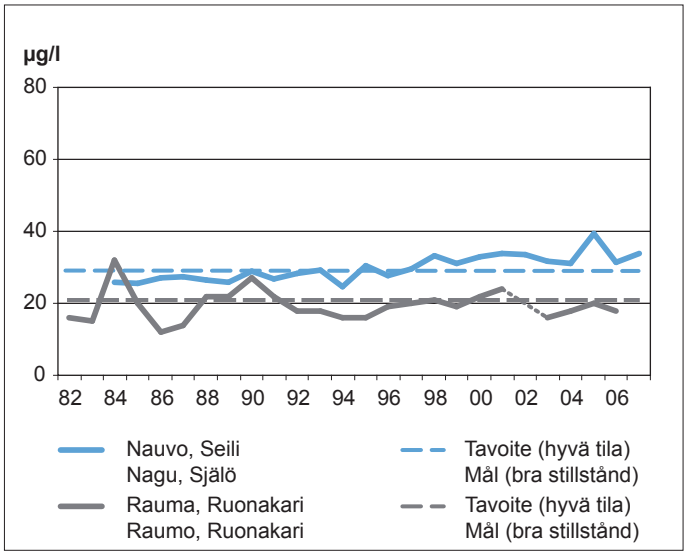

Fosforhaltens (vintermedian) utveckling i kustvattnen Nagu, Själö och Raumo, Rounakari (enstaka mätningar under vinterperioden) samt nivåerna bra tillstånd vilket är målet[1].
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

Skärgårdshavet har i sin helhet eutrofierats under de senaste decennierna. Eutrofieringen kommer tydligast till synes nära kusten och i den inre skärgården. Vattnets kvalitet förbättras mot den yttre skärgården och det öppna havet. Under senare hälften av 1990-talet svängde fosforhalten om i en uppgång speciellt i den mellersta och yttre skärgården i Skärgårdshavet. Som en orsak till ökningen kan betraktas den kraftigare interna belastningen.

Bottenhavet är ställvis, med undantag för kustzonen, mindre eutrofierat än Skärgårdshavet. Även i Bottenhavet är näringshalterna större utanför de större städerna och industrianläggningarna, och rätt höga i de vikar som håller på att tillslutas.

1 Ytvattnen indelas i fem klasser (utmärkt, bra, nöjaktigt, försvarlig, dålig) utgående från deras ekologiska tillstånd. Målet är att åtminstone ha ett bra tillstånd. Man har definierat egna klassgränser för bl.a. näringshalter för olika typers älvar, sjöar och strandvatten. Mållinjerna på figurerna är gränser för klassen bra tillstånd för vattnens fosforhalt.

Jordbruksområdenas skyddszoner

Antalet skyddszoner i Egentliga Finland har glädjande nog ökat från år till år. De genomförda skyddszonerna beskriver mängden avtal om skyddszoner för specialmiljöstödet som är i kraft för varje enskilt år. I regel har skyddszoner anlagts på områden som konstaterats vara nödvändiga i utredningsplanerna, men alltjämt behövs sådana till för att minska ytvattenavrinningen och belastningen med näringsämnen. Det är frivilligt att anlägga skyddszoner och benägenheten att anlägga sådana påverkas av den allmänna lönsamheten för odlingen, bl.a. priserna på spannmål och åkerjord. Även korta arrendeavtal och en allt mera komplicerad ansöknings- och avtalspraxis för stöden minskar viljan att skrida till dessa vattenskyddsåtgärder.

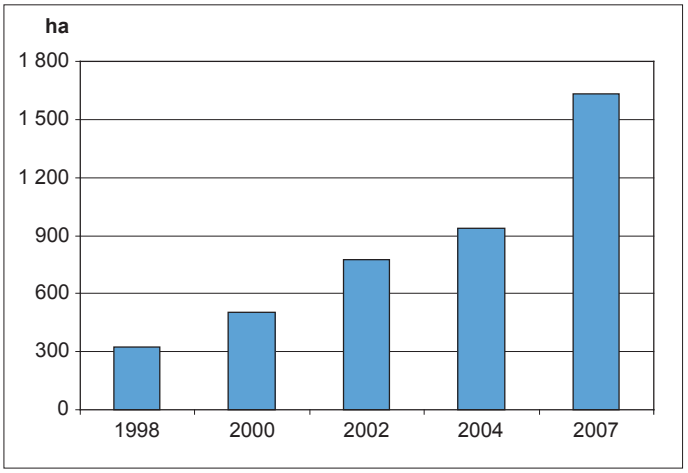

Jordbruksområdenas förverkligade skyddszoner i Egentliga Finland. Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral, Egentliga Finlands och Satakunta TE-centraler

I Satakunta har antalet skyddszoner minskat uttryckligen på grund det ovan nämnda och där skulle det finnas behov av bättre inriktning och rådgivning för de enskilda gårdarna. Också verkan av de åtgärder som utförs i samband med åkerodlingen borde bättre föras fram. Därtill kunde man bättre marknadsföra nya utvägar, såsom våtmarker med flerdubbel verkan.

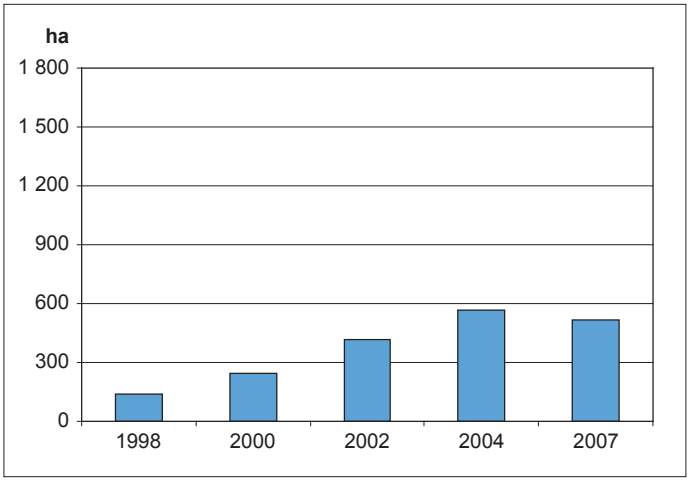

Jordbruksområdenas förverkligade skyddszoner i Satakunta. Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral, Egentliga Finlands och Satakunta TE-centraler

Punktkällornas belastning av vattnen

I regel har utsläppen från punktbelastningarna i vattnen minskat betydligt under de senaste decennierna. Till de minskade utsläppen från samhällenas reningsverk för avloppsvattnen (= bosättning) har bidragit bl.a. en effektivare behandling av avloppsvattnen, koncentrationen till större reningsverk och sänkt fosforhalt i tvättmedlen. I fråga om kväveutsläpp har man i Egentliga Finland tidigare än i Satakunta börjat förnya tillståndsbestämmelserna och genomföra åtgärder för att effektivera kvävereduktionen.

Största delen av utsläppen av näringsämnen från industrin orsakas av utsläppen från några få industrianläggningar. Andelen sporadiska utsläpp kan vara stor på årsnivå. I Satakunta finns det många storindustrianläggningar, medan det finns endast några stora industrianläggningar i Egentliga Finland.

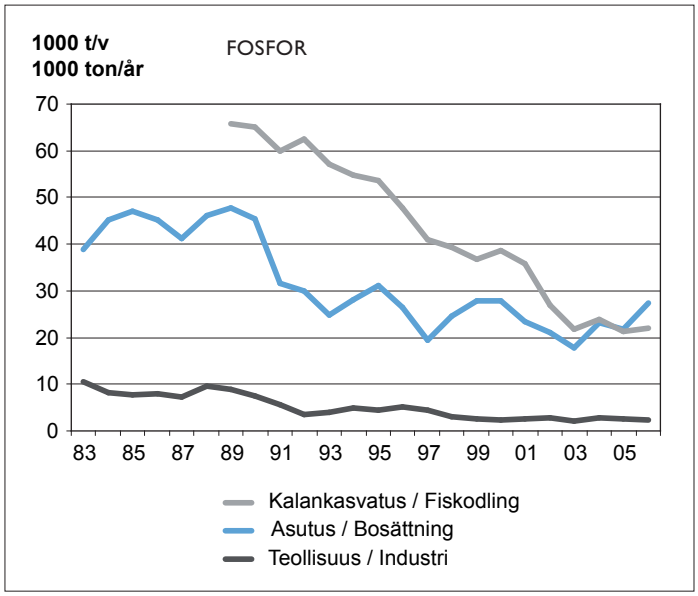

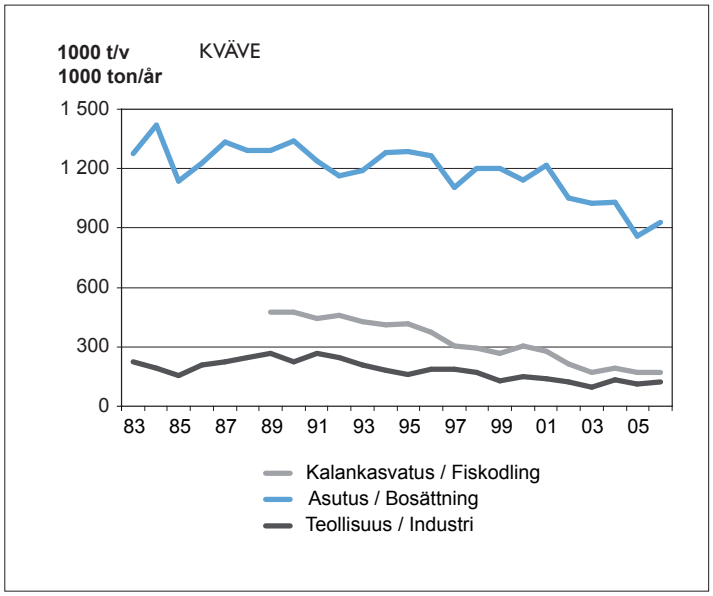

Fosfor- och kvävebelastningen från bosättning (samhällenas avloppsvatten), industrin och fiskodlingen av vattnen i Egentliga Finland.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

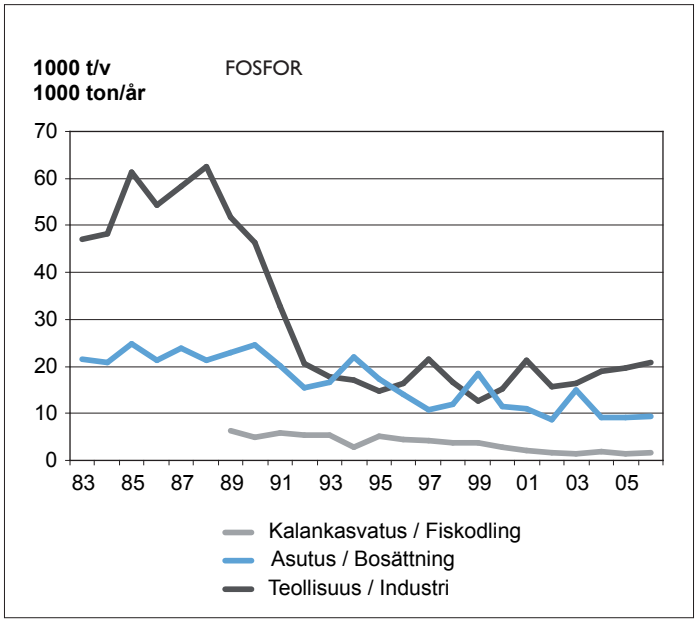

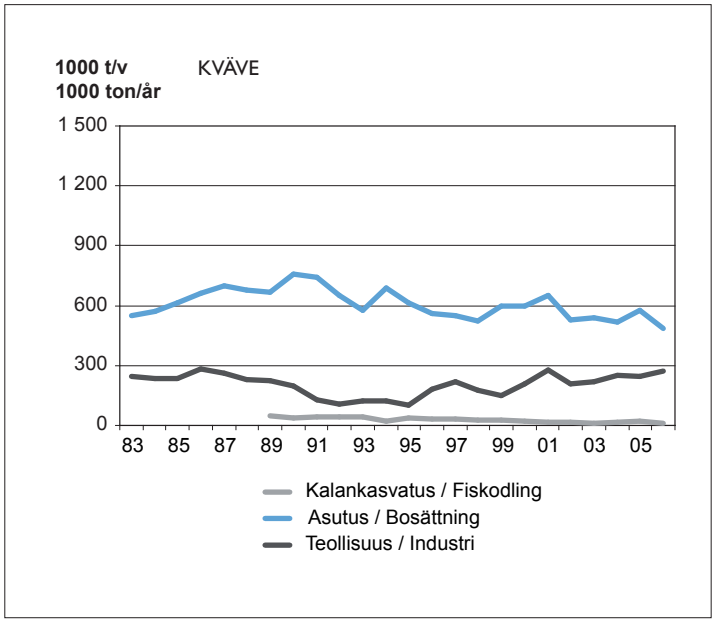

Fosfor- och kvävebelastningen från bosättning (samhällenas avloppsvatten), industrin och fiskodlingen av vattnen i Satakunta.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

Fiskodlingen är i Satakunta avsevärt mer obetydlig än i Egentliga Finland. Till nedgången i utsläppen från fiskodlingen har, förutom utvecklingen av foder och utfodringsmetoder, nedgången i produktionsmängderna bidragit.

Eutrofiering

Det största miljöproblemet utgörs av övergödningen, vilket avser den ökade produktionen av alger och andra vattenväxter och dess följdverkningar. Övergödningen beror på den ökade mängden näringsämnen i vattnen, främst fosfor och kväve. Fastän den angivna fosforhalten inte direkt beskriver mängden alger och andra vattenväxter, visar den väl eutrofieringsgraden hos vattendraget och är en av de bästa indikatorerna för vattnets kvalitet och eutrofiering. Förändringarna i fosforhalten återspeglar både variationen mellan åren i urlakningen av näringsämnen och de förändringar/tryck som skett i människans verksamhet inom upprinningsområdet.

Övergödningen är ett hot både mot vattenekosystemet och mot vattnens användning för rekreationen och hushållen. För att eutrofieringen av ytvattnen skall stoppas och tillståndet förbättras förutsätts att belastningen med näringsämnen från alla källor minskas. I synnerhet är det viktigt att minska den belastning som orsakas av lantbruket och glesbebyggelsen. Problemet är dock uppföljningen av den spridda belastningens volym på grund av mätningssvårigheterna. Lättast är det att mäta belastningen av punktkällorna (industrin, samhällenas reningsverk och fiskodlingen) och den har minskat avsevärt under de tjugo år som gått.

Risken för den näringsbelastning som orsakas av lantbruket kan mest effektivt minskas genom precisionsgödsling samt med åtgärder som förbättrar åkerjordens struktur och vattenekonomi. Utöver odlingsåtgärderna kan belastningen minskas utanför åkern till exempel med skyddszoner och olika våtmarkslösningar. En rätt placerat skyddszon hindrar näringsämnena och marksubstansen från att komma från åkrarna ut i vattendraget. Skyddszonerna livar också upp lantbrukslandskapet och ökar landskapet mångfald och naturens artrikedom.

Den konkreta effekten av lantbrukets vattenskyddsåtgärder på vattnets kvalitet kommer långsamt till synes och till exempel kan en ökning av belastningen med näringsämnen, orsakad av de allt allmännare vinterregnen, vara större än den framtida minskningen genom skyddszonerna.

Förutom att minska näringsbelastningen kan man förbättra sjöarnas tillstånd med olika saneringsåtgärder både i vattendraget och på dess upprinningsområde.

De senaste åren har vattnens interna belastning stigit och blivit ett problem på många ställen. Fastän den externa belastningen skulle minska, kommer verkan av de näringsämnen som samlats på bottnen och i vattenmassan sannolikt länge till synes och det gör sålunda för sin del den positiva utvecklingen långsammare. Näringsämnena kommer också till vårt sjödistrikt från andra håll.

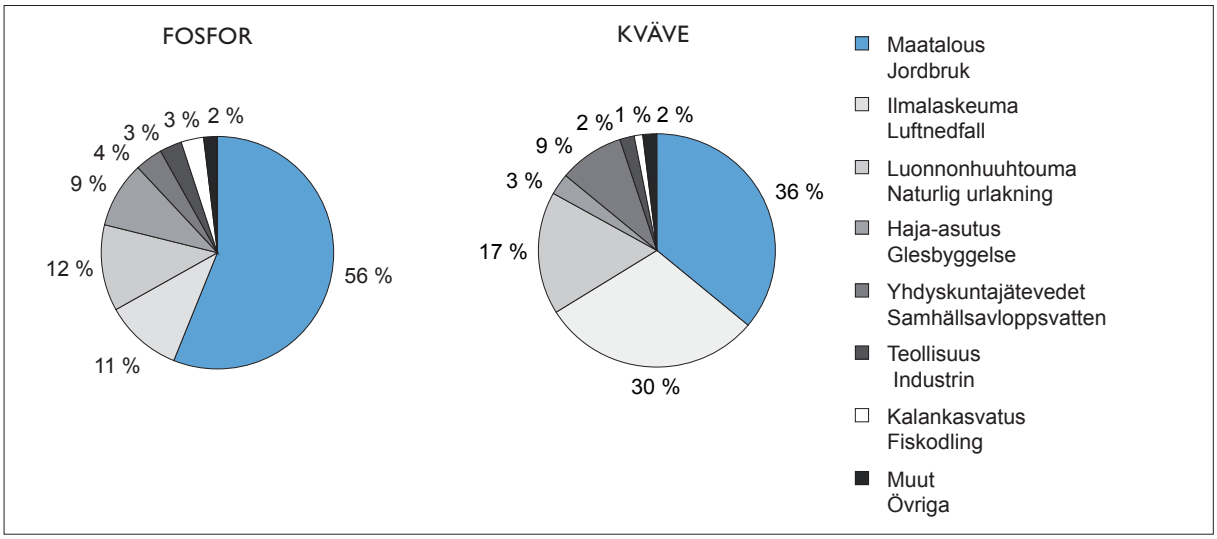

Fördelningen av vattnens belastning i Sydvästra Finland åren 2001-2005.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om ytvattnen

FRAMSKRIDIT VÄL

Avfallsrådgivningen för glesbebyggelsen
”Resurserna för rådgivning, planering och underhållsverksamhet ökas samt projekt för rådgivning för behandling av avloppsvatten på glesbygden, såsom HAJATKO och avloppsvattenprojekten av Egentliga Finlands Agendakontor, genomförs. (7/1)[2] ”

Planeringen av våtmarker med flerverkan
”En utredningsplanering för mångfunktionella våtmarker (2-3 planeringsområden/år) på de viktigaste vattensystem-områden som rinner ut i Skärgårdshavet och Bottenviken inleds och regionala vattenvårdsplaner görs upp för dem (erosionen förhindras och görs att vatten stannar kvar en längre tid). Planeringen genomförs utrinningsområdesvis. (89/3)”

Ökat växttäcke för åkrarna
”Det äkta växttäcket för åkrarna ökas (ingen lättbearbetning). 30 % av totalarealen för de miljöstödsberättigade åkerskiftena är täckta av växter eller stubb utanför växtperioden. (92/2)”

Ökning av lantbrukets skyddszoner och andra vattenskyddsåtgärder
”Av det behov av skyddszoner som framförts vid utredningsplaneringen av skyddszonerna genomförs 70 % samt antalet sådana specialstödsavtal som främjar naturens mångfald utökas
med 50 %. (89/2)”

Effektivare kvävereduktion hos reningsverken för avfallsvatten
”I de tio största vattentjänstverken effektiveras kvävereduktionen så den är i enlighet med tillståndsbestämmelserna och i fråga om beviljade tillstånd höjs kravet på kvävereduktion till 70 %. (4/1)”

Förbättring av avfallsvattentjänsterna för båtar och båthamnar
”Antalet stationer för tömning av septitankar ökas till 50 före år 2012 (10/1)”

Utveckling av vattendragens regleringspraxis
”Utvecklingsplaner för reglering görs upp för bl.a. Karvianjoki och Kiskonjoki vattendrag och deras genomförande inleds. (15/2)”

FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Ökningen av andelen anslutningar till avloppsnätet (mål: 80 % av befolkningen)
”Man kartlägger de fastigheter som finns inom vattentjänstverkens verksamhetsområde men som inte har anslutit sig till avloppsvattennätet och ser till att fastigheterna ansluter sig till nätet före år 2012. (3/3)”

Utvecklingen av metoderna för undersökning och uppföljning av vattnen
”Metoderna för forskning och övervakning av vattendragen utvecklas. (140/5)”

Ökad kännedom om drivande näringsämnen
”Kunskapen om belastningskällorna för vattnen ökas.
- Andelen och betydelsen av olika belastningskällor i olika delar av havsområdet
- Mängden och betydelsen av nedfall från luften för vattendragens övergödning
- Den interna belastningens betydelse som övergödande factor i av Skärgårdshavet och sjöarna
- Verkningen av glesbebyggelsens avloppsvatten för vattendragen
- Mängden och verkningarna av belastningen som vållas av torvproduktionen
(138/1)”

Vissa brister finns med att känna till betydelsen av den interna belastningen.

FRAMSKRIDIT DÅLIGT

En gemensam hydrologisk planering för lantbruket, torvproduktionen och skogsbruket
”I samband med planeringen vattendragsområdesvis utreds möjligheterna att genomföra en gemensam hydrologisk planering för jordbruket och torvproduktionen samt skogsbruket. (88/1)”

2 Hänvisning till numrerade åtgärder i Sydvästra Finlands miljöprogram

Klimatförändringen

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
Åtgärder som hejdar klimatförändringen och främjar anpassningen till den har genomförts
Medel:

- En mångsidig energiproduktion, som så litet som möjligt inverkar skadligt på klimatet, skall främjas
- Energi används sparsamt och effektivt
- Utsläpp som härrör från trafiken och trafikens beroende av fossila bränslen minskas
- Konsekvenserna av klimatförändringarna identifieras och man förbereder sig för dem

Klimatförändringen beskrivs av datum för islossningen på Pyhäjärvi i Säkylä under de senaste femtio åren. Den belastning som accelererar klimatförändringen beskrivs av utvecklingen för vägtrafikens volym och koldioxidutsläppen samt av koldioxidutsläppen från industrin och energiproduktionen. Dessutom beskrivs hur produktionskällorna för energiförbrukningen och koldioxidutsläppen fördelas i Egentliga Finland och Satakunta.

Klimatförändringens verkningar

Islossningen ger en konkret bild av hur klimatet blir varmare. Förutom en högre temperatur och därigenom ett minskat snö- och istäcke ökar klimatförändringen växlingarna i väderförhållandena och förekomsten av extrema företeelser såsom störtregn och torrperioder. Störtregnen och i allmänhet ökade regn ökar översvämningarna och erosionen, varvid näringsämnen och skadliga ämnen allt mer urlakas i vattnen. Näringsämnena och de varma vädren ökar åter mängden algblomningar. Klimatförändringen kommer att ha betydande verkningar även på floran och faunan. Klimatförändringen kan också föra med sig positiva verkningar, såsom att produktionen av vattenkraft kan öka då regnen tilltar.

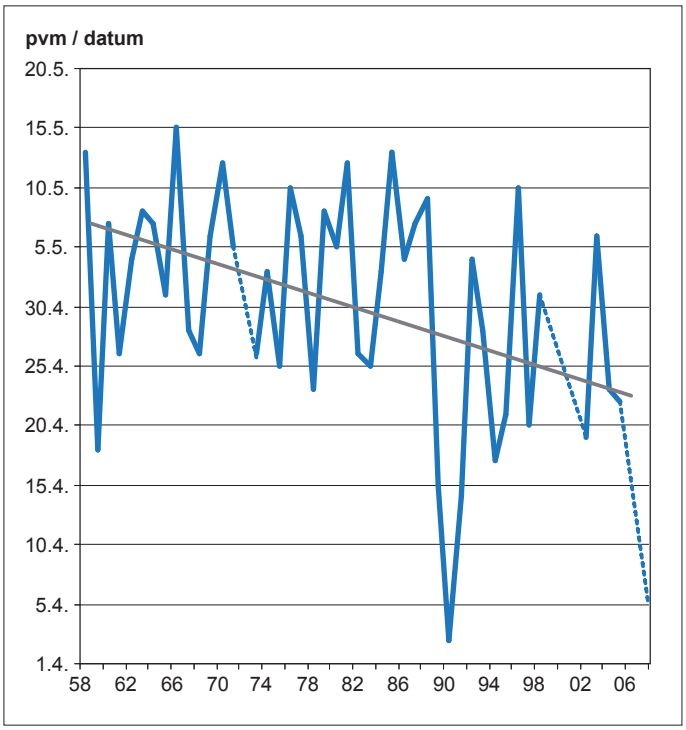

Islossningen på våren för Pyhäjärvi i Säkylä åren 1958-2007
Källa: Miljöförvaltningen (HYDRO-menyn)

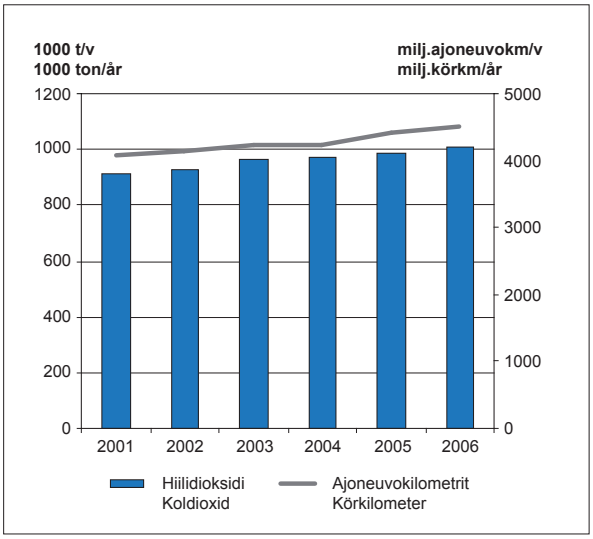

Vägtrafikens och trafikmängdens utveckling i Egentliga Finland.
Källa: VTT, LIISA-uträkningsmodell

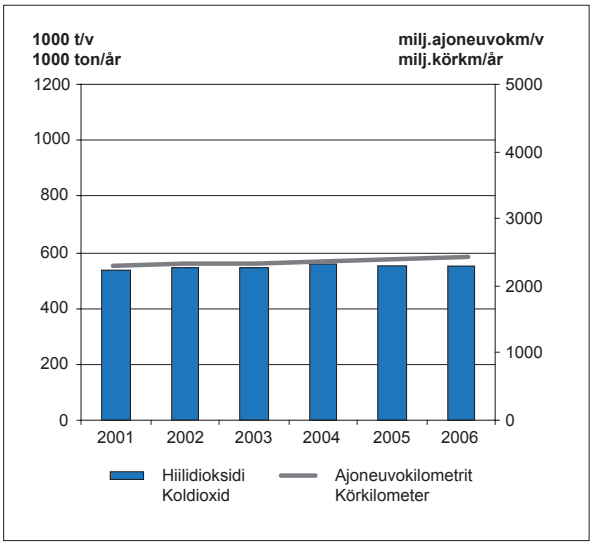

Vägtrafikens och trafikmängdens utveckling i Satakunta.
Källa: VTT, LIISA-uträkningsmodell

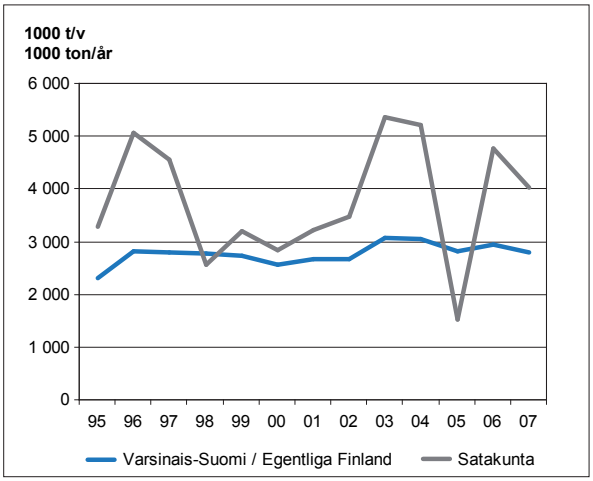

Utvecklingen av koldioxidutsläppen från industrin och energiproduktionen i Egentliga Finland och Satakunta.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

Vägtrafiken

Utvecklingen för vägtrafikens koldioxidutsläpp följer rätt långt utvecklingen av trafikvolymen. Då bilparken förnyas har de andra utsläppen från vägtrafiken avsevärt minskat. Koldioxidutsläppen har dock inte minskat i samma proportion.

Samtidigt som personbilarnas specifika förbrukning har minskat, har människorna skaffat sig allt större bilar. På så sätt har de koldioxidutsläpp som orsakas av bilparken inte avsevärt minskat, trots den förbättrade tekniken.

Det nya bilskattesystem som togs i bruk från början av år 2008 och de stigande bränsleprisen uppmuntrar till att köpa bilar med mindre utsläpp. Å andra sidan ökar de utvidgade pendlingsområdena och koncentrationen av handel och service till stora enheter trafikvolymerna. Minskade utsläpp förutsätter att trafikens tillväxt stoppas och att bilparken byts ut till bilar med mindre utsläpp.

Industri och energiproduktion

De mest betydande koldioxidkällorna i Egentliga Finland är från stenkolskraftverken för samproduktionen av fjärrvärme och elektricitet, från oljeraffinaderiet och cementfabriken. Deras utsläpp har just inte förändrats på grund av den jämna produktionen.

I Satakunta finns det på riksnivå betydande elproducerande stenkolskondenskraftverk, och på grund härav är koldioxidutsläppen från områdets industri och energiproduktion större och de växlar allt efter behovet av elektricitet, prisutvecklingen för elektricitet och tillgången på annan elproduktion, särskilt sådan elektricitet som producerats med vattenkraft.

Energi- och utsläppsbalanser

Koldioxidutsläppen från vägtrafiken, industrin och energiproduktionsanläggningarna visar för sin del de tryck som människans verksamhet orsakar på klimatförändringen. Koldioxid är den mest betydande av de drivhusgaser som människan producerar.

Vägtrafikens andel av de inhemska koldioxidutsläppen är i Egentliga Finland 25 % och i Satakunta cirka 20 %. Industrins koldioxidutsläpp är stora i Satakunta (50 %) på grund av stenkolskraftverken och en industri som använder mycket energi.

Energiförbrukningen per produktionskälla i Egentliga Finland år 2003 och i Satakunta år 2005. Källa: Egentliga Finlands Energibyrå (num. VALONIA) och Satakunta Energibyrå.

Koldioxidutsläppen för energiförbrukningen och produktionskällorna är från de energi- och utsläppsbalanser som räknats ut i Egentliga Finland och Satakunta. Uppgifterna för Egentliga Finland grundar sig på år 2003 och uppgifterna för Satakunta på år 2005. Indelningen av utsläpps- och energikällorna i balanserna skiljer sig i någon mån i landskapen från varandra, och sålunda är de inte helt jämförbara.

Till den stora andelen fossila bränslen i Egentliga Finland bidrar det faktum att det under redovisningsåret producerades mera kondenselektricitet än normalt med stenkol på grund av de dåliga vattenåren. I jämförelse med år 2002 ökade användningen av kol med 32 % och år 2004 var den 10 % lägre än år 2003.

I Satakunta är andelen kärnkraft betydande. Då andelen i hela Finland är 18 %, är den i Satakunta 30 %.

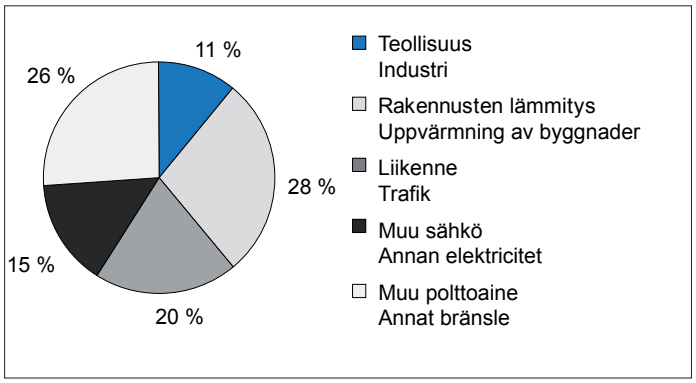

Fördelningen av energiförbrukningens koldioxidutsläpp i Egentliga Finland år 2003.
Källa: Egentliga Finlands Energibyrå (num. VALONIA) och Satakunta Energibyrå

Annan elektricitet = elektricitetsförbrukningen, exkl. uppvärmningselektricitet och industrins driftselektricitet
Annat bränsle = Användningen av bränsle inom industri, byggande och för arbetsmaskiner

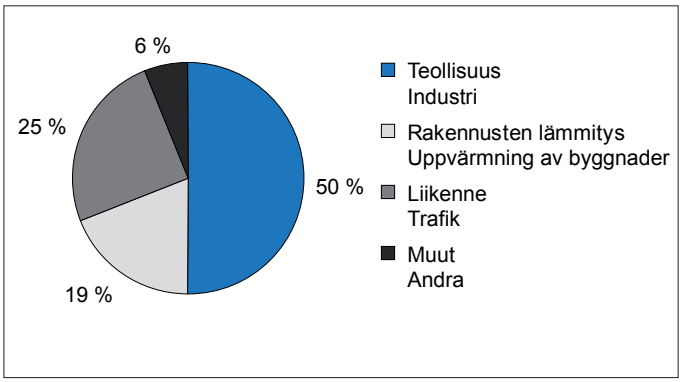

Fördelningen av energiförbrukningens koldioxidutsläpp i Satakunta år 2005.
Källa: Egentliga Finlands Energibyrå (num. VALONIA) och Satakunta Energibyrå

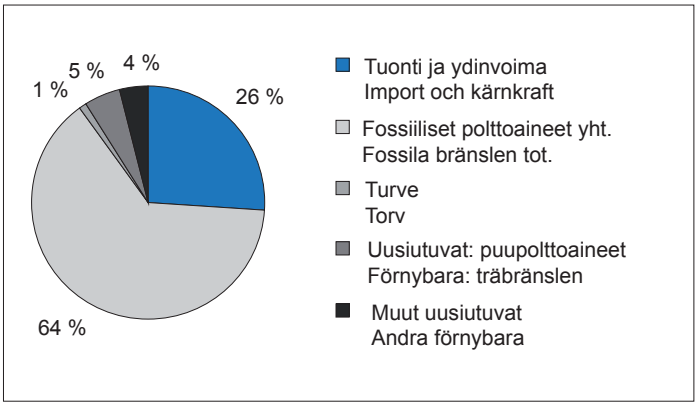

Energiförbrukningen per produktionskälla i Egentliga Finland år 2003.
Källa: Egentliga Finlands Energibyrå (num. VALONIA) och Satakunta Energibyrå

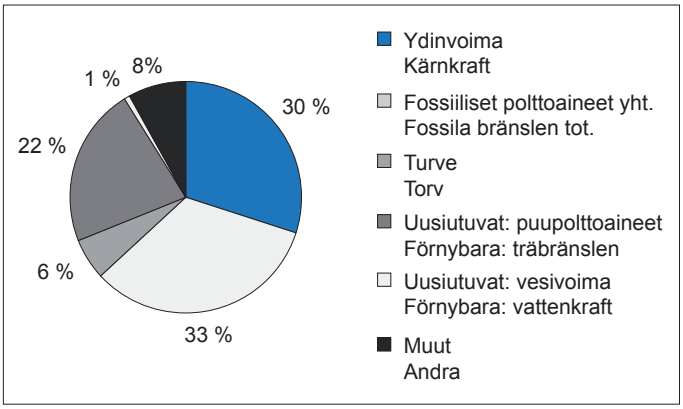

Energiförbrukningen per produktionskälla i Satakunta år 2005.
Källa: Egentliga Finlands Energibyrå (num. VALONIA) och Satakunta Energibyrå

Sätt att minska utsläppen

Koldioxidutsläppen kan nedbringas genom att produktionen av förnybara energikällor, särskilt bioenergi och vindkraft främjas, samt genom att man minskar användningen av fossila bränslen, särskilt stenkol och olja i produktionen av elektricitet och värme. Genom att ersätta användningen av stenkol och olja med naturgas kan också koldioxidutsläppen minskas. De som använder elenergi kan påverka utsläppen genom att förvissa sig om att den elektricitet som används har producerats med förnybara bränslen.

Trafikvolymen kan påverkas genom konsolidering av samhällsstrukturen. Då bostadsområdena, servicen och arbetsplatserna är nära varandra, minskar behovet av trafik. Ett viktigt sätt att minska trafiken är också att förbättra verksamhetsförutsättningarna för kollektivtrafiken och den lätta trafiken.

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om klimatförändringen

GENOMFÖRDA

Kartläggning och uppföljning av utsläppen av drivhusgaser
”Utsläppen av drivhusgaser i Sydvästra Finland kartläggs och deras utveckling följs upp. (76/3)[3]”
Egentliga Finland: ✓✓✓
Satakunta: ✓✓✓

FRAMSKRIDIT VÄL

Genomförandet av trafiksystemplaner för att minska privatbilismen och gynna kollektivtrafik
”Trafiksystemplanerna på landskaps. och regionnivå genomförs i synnerhet så att de gynnar kollektivtrafiken. (48/2)”
Egentliga Finland: ● ●
Satakunta: ● ● ●

FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Utarbetandet av strategier för anpassning till klimatförändringen
”Regionala anpassningsstrategier för klimatförändringen görs upp, i vilka informationen sammanställs och en regional verksamhetsmodell görs upp. (50/1)”
Egentliga Finland: ● ● ●
Satakunta: ○

FRAMSKRIDIT DÅLIGT

Beräkningar av klimatförändringens konsekvenser
”Möjligheterna att förutse verkningarna av en klimatförändring (översvämningar, blåst) i konstruktionerna och samhällets processer utreds. (144/2)”

INTE PÅBÖRJAT

Regional energiplan
”En regional energiplan görs upp i samarbete, i vilken man förutom basenergiproduktionen kartlägger produktionspotentialen för förnybara energikällor. (76/2)”
Egentliga Finland: ○
Satakunta: ○

Utredning och ibruktagande av produktionspotentialen för biobränslen
”Sydvästra Finlands potential för en produktion av biobränslen utreds. Potentialen utnyttjas och i samarbete görs Sydvästra Finland till en föregångare på riksnivå som producent av inhemska biobränslen. (83/1)”
Egentliga Finland: ○
Satakunta: ○

3 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

Grundvatten och marken

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
Ett bra tillstånd för grundvattnen och marken har tryggats
Medel:

- Föroreningen av marken och grundvattnen förebyggs och förorenade områden saneras
- En hållbar användning av grundvattentillgångarna tryggas

Grundvattnens och markens tillstånd beskrivs med utvecklingen av elkonduktiviteten och nitrathalterna hos två grundvattenstationer.

Grundvattnens tillstånd

Grundvattnens elektriska konduktivitet och nitrathalt beskriver verkningarna av människans verksamhet på grundvattnens tillstånd. Den elektriska konduktiviteten visar totalmängden mineralsalter som upplösts i vattnet. I allmänhet beror en ökad elektrisk konduktivitet på att klorhalten stigit, vilket har orsakats av saltningen på vägarna eller av utsläpp av avloppsvatten. Ibland mera sällan kan det också vara frågan om att havsvattnet trängt in på grundvattenområdet som en följd av alltför stor vattentäkt.

I grundvattnen finns det av naturen ytterst litet nitrater. Redan små förändringar i nitrathalten berättar om konsekvenserna av människans verksamhet på grundvattenområdet. Nitrat kan komma i grundvattnet via gödsling och avloppsvatten som kommer ut i marken. En ökning i nitrathalterna har observerats på många områden, där vattentäkterna är belägna i närheten av kraftigt odlade områden. I närheten av utsläpp av avloppsvatten märks kväveföreningarna i allmänhet först som höjda ammoniumhalter, och en förekomst av dess former omvandlas genom inverkan av syre småningom till nitrat.

Inom Sydvästra Finlands område har man längst följt med grundvattnens tillstånd på grundvattenstationerna i Oripää och Jämijärvi. Nitrathalterna och den elektriska konduktiviteten i Jämijärvi är normala för grundvattnet.

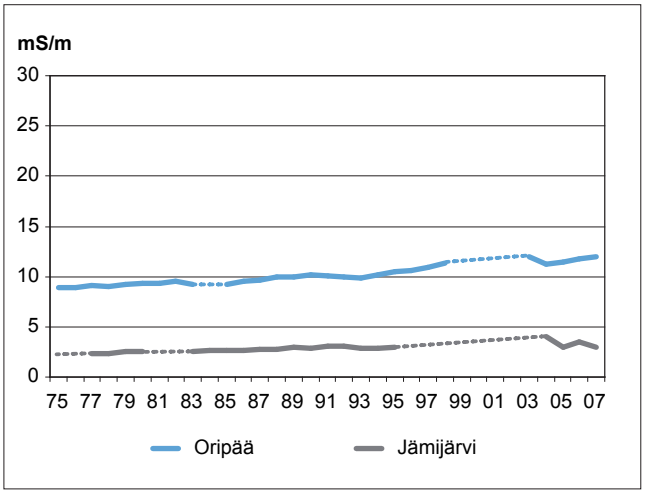

Den elektriska konduktiviteten hos Oripää och Jämijärvi grundvattenstationer. Den elektriska konduktiviteten hos bra grundvatten är under 250 mS/m.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

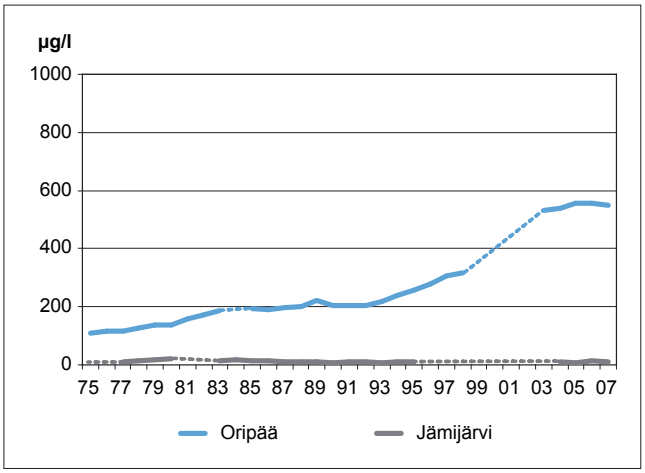

Nitrathalten hos Oripää och Jämijärvi grundvattenstationer. Nitrathalten för bra grundvatten är under 50 mg/l= 50 000 µg/l.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

I värdena hos Oripää har det skett en ökning, men de är dock inte ännu halter som är skadliga för hälsan. Den största orsaken till den elektriska konduktiviteten torde vara den ökade klorhalten som orsakats av vägsaltningen. Nitrathalterna har sannolikt höjts av avloppsvattnen, skogsavverkningarna och -gödslingen samt markbearbetningen.

Ifall grundvattnets kvalitet har blivit dålig, går det långsamt att rätta till den, eftersom mängderna av de ämnen som upplöses i marken ofta inte kan avlägsnas på annat sätt än genom att pumpa bort vattnet. Grundvattenområdena bör skyddas mot verksamhet som förstör vattnet och förhindra en förorenande verkan av verksamheterna där genom att bygga avlopp för den befintliga bebyggelsen och genom att skydda landsvägarna med grundvattenskydd.

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om grundvattnen och marken

FRAMSKRIDIT VÄL

Granskning av avgränsningarna för grundvattenområden
”Man utför markundersökningar som preciserar begränsningarna för grundvattenområdena av klass I samt grundvattenutredningar, utifrån vilka begränsningarna kan kontrolleras. (20/1) [4]”

Kartläggning av riskområdena och minskning av riskerna
”Verksamheter på de klassifi cerade grundvattenområdena eller i omedelbar närhet av dem, vilka kan medföra risk för en förorening av grundvattnet kartläggs. Utifrån kartläggningen vidtas de nödvändiga åtgärderna för att minska de upptäckta riskerna. (74/1)”

Myndigheterna har goda uppgifter om grundvattenområdena med tanke på olyckssituationer
”Det säkerställs att de lokala räddnings- och miljövårdsmyndigheterna har uppdaterade och tillräckligt exakta kartor över grundvattenområdena till sitt förfogande. I en olyckssituation är det viktigt att snabbt vara på det klara med om det är frågan om ett grundvattenområde. (74/4)”

FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Planeringen av skyddet av grundvattnen
”Skyddsplan för grundvattenområden görs upp för alla grundvattenområden av klass I och genomförandet av dem inleds. (17/1)”

Sanering av de riskobjekt som är belägna på grundvattenområden
”Riskobjekt på grundvattenområden saneras, t.ex. gamla avstjälpningsplatser, servicestationer och sågverk i genomsnitt 2-5 st./år. (19/3)”

4 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

Miljöansvar och miljöeffektivet

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
Man har tillägnat sig ett miljöansvarigt och ekoeffektivt handlingssätt
Medel:

- Miljöansvariga och ekoeffektiva handlingssätt införs samt utvecklandet och ibruktagandet av miljöinnovationer främjas
- Miljöfostran utökas och miljömedvetenheten främjas samt miljökunskap förädlas till förfogande för regionens aktörer
- Forskningen och kompetensen på miljöområdet främjas mångsidigt och uppföljningen av uppnåendet av miljömålen utvecklas Interaktionen och samarbetet i miljöfrågor utökas

Miljöansvarig och ekoeffektiv aktivitet i Egentliga Finlands område och Satakunta området beskrivs av barn och ungdomars miljöfostringsaktivitet, vattenförbrukningens utveckling samt miljösektorns forsknings- och utvecklingsprojekt.

Miljöfostran för barn och ungdom

De daghem och skolor som tilldelats Grön flagg eller miljöcertifikat har på ett äkta sätt velat satsa på miljöfostran och på att beakta miljöfrågorna i sin dagliga verksamhet. Båda de symboler som kan erhållas för att främja miljöfostran är relativt nya, och därför finns det ännu inte särdeles rikligt med skolor som utfäst sig till dem. Endast en skola i Egentliga Finland har ett miljöcertifikat.

I miljöprogrammet för Egentliga Finland har som mål ställts att 20 % av daghemmen, skolorna och läroanstalterna före år 2012 skall ha något certifikat på miljöområdet.

Utvecklingen har varit gynnsam i Egentliga Finland. Bakom den goda utvecklingen finns verksamheten för miljöfostran av Egentliga Finlands Agendakontor (numera VALONIA) som pågått i åratal. Som främjare av Grön flagg verkar, förutom VALONIA, i Egentliga Finland naturskolorna Tammenterhon luontokoulu, Lumikon luontokoulu och Skärgårdshavets naturskola. Dessa främjare av Grön flagg tillhandahåller rådgivning för skolorna och daghemmen samt marknadsför aktivt Grön flagg-idén. Alldeles på sistone har det skett en liten avmattning i intresset. I Satakunta har verksamheten för Grön flagg och miljöcertifikat ännu varit obetydlig. I Satakunta finns det ännu inte Grön flagg-främjare. Aktiviteten inom verksamheten för miljöfostran har dock ökat den senaste tiden.

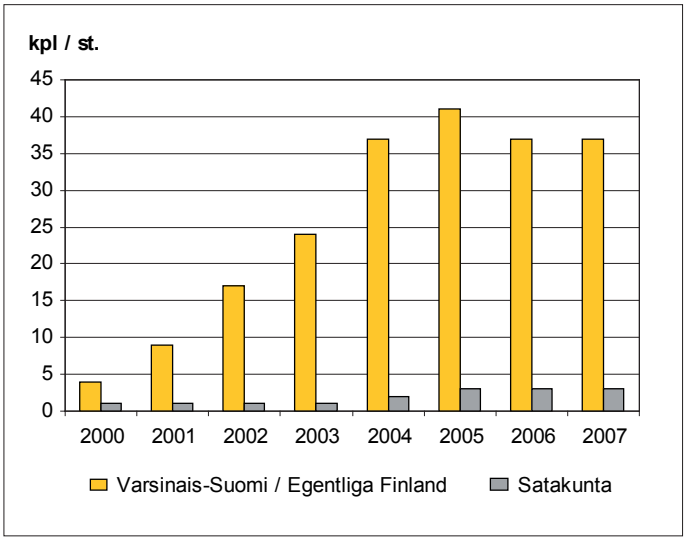

Skolor och daghem som deltagit i Grön flagg-programmet och tilldelats miljöcertifikat.
Källa: Sällskapet för Miljöfostran i Finland och OKKA-stiftelsen

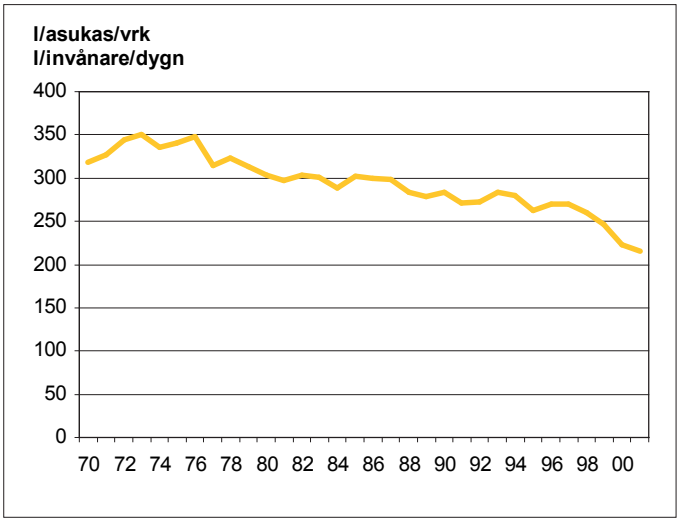

Utveckling av den specifika vattenförbrukningen i Egentliga Finland och Satakunta
Källa: Miljöförvaltningen, Register över samhällenas vatten- och avloppsvattenverk

Vattenförbrukning

Vattenkonsumtionen beskriver miljömedvetenheten och -ansvaret. Den visar förbrukningen av naturtillgångarna - såväl för vatten som för energi, som behövs för att behandla och värma upp vatten. Med den specifika förbrukningen av vatten avses den mängd hushållsvatten som vattenverket pumpar ut i nätet per dygn, dividerat med den bosättning som har anslutit sig till nätet. Den specifika förbrukningen innefattar bland annat det vatten som används av hushållen, industrin, lantbruket och den allmänna servicen.

Mängderna för vattenförbrukningen har varit på nedåtgående allt sedan slutet av 70-talet och nedgången har alltjämt fortsatt. Orsaken till detta är de förändrade vattenkonsumtionsvanorna, de ökade mätningarna för de enskilda bostäderna, vattnets pris och utvecklingen av anläggningarna samt produktionsprocesserna till mera vattensnåla såväl för hushållen som för industrin. Dessutom har vattnen från läckage i vattenledningsnäten kunnat minskas under de senaste åren.

Forsknings- och utvecklingsprojekt inom miljöområdet

Sydvästra Finlands miljöcentral genomförde på våren 2008 en enkät till regionens myndigheter, forskningsanstalter och högskolor om forsknings- och utvecklingsprojekt på miljöområdet, vilka pågick åren 2006 och 2007. Svar inkom från sju organsationer. Sammanlagt rapporterades 28 projekt. Över hälften av projekten anslutit sig på ett eller annat sätt till vattenskyddet. En del projekt anslöt sig till återvinning av avfall, energifrågor samt naturskyddet.

De som besvarade förfrågan: Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy, Pyhäjärvi-institutet, Finlands naturskyddsförbund Satakunta distrikt, Åbo universitet/geografi, Tammerfors tekniska universitet/Enheten i Björneborg, Satakunta TE-central.

Forskning på miljöområdet bedrivs i talrika organisationer inom Sydvästra Finlands område. På grund av det ringa antalet som besvarade förfrågan är det svårt att få en täckande bild av mängden och arten av miljöforskningen på området. Detta väcker också frågan om man kan tillgodogöra sig forskningskunskapen på bästa möjliga sätt. Samarbetet inom miljöforskningen har dock ökat de senaste åren mellan de olika organisationerna inom Sydvästra Finlands område.

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om miljöansvar och ekoeffektivitet

FRAMSKRIDIT VÄL

De regionala kontoren för en hållbar utveckling

”I Satakunta-området sammanställs ett nätverk för miljöfostran som grundar en miljöskola inom regionen. Samma nätverk söker en organisation, under vars förvaltning Satakunta-byrån för hållbar utveckling inrättas (jfr Egentliga Finlands Agendakontor). (133/1) [5]”

Egentliga Finlands Agendakontor har främjat en hållbar utveckling på kommunnivå från år 1997. Från början av år 2008 fusionerades det med Egentliga Finlands Energibyrå till VALONIA (Servicecentralen för en hållbar utveckling och energifrågor i Egentliga Finland). Det är frågan om ett betydande steg i utvecklingen i en riktning där delfaktorerna inom en hållbar utveckling främjas som en helhet och där den ekologiska, ekonomiska och kulturella dimensionen är aktuella sida vid sida. Detta förbättrar kundservicen, främjar miljömedvetenheten och effektiverar utnyttjandet av sakkunnigas yrkesskicklighet.

Miljöfostran är ett av uppgiftsområdena för VALONIA, och Haavi - Varsinais-Suomen ympäristökasvatus ry, grundat år 2005, stöder dess verksamhet.

I Satakunta är verksamheten tills vidare beroende av särskilda projekt, men mellan dem kan synergi ses, vilken borde sammanföras till ett kontor för hållbar utveckling för att gagna alla kommuner inom regionen. Utvecklingsprojektet för vattentjänster på glesbebyggda områden HAJATKO har inletts genom åtgärd av Satafood Kehittämisyhdistys ry. Satakunta Energibyrå verkar för sin del i Prizztech Oy:s lokaliteter.

Nätverket för miljöfostran i Satakunta grundades i mars 2007. Projektet för en utredning av en natur- och miljöskola i Satakunta genomfördes år 2007. Som en fortsättning på det startade år 2008 projektet Satakunnan ympäristökoulu: kulttuuriympäristö koulutuksessa ja kasvatuksessa. Målet är att även skapa förutsättningar för att inrätta grundstudier i miljöfostran. För projektet svarar institutionen för kulturproduktion och landskapsforskning vid Åbo universitet.

FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Ökad miljömedvetenhet på den offentliga sektorn

”Organisationerna på den offentliga sektorn gör för sig upp ett program för hållbar utveckling och ett därmed förknippat uppföljningssystem. (129/2)”

Ungefär hälften av kommunerna har program för en hållbar utveckling. De kommunsammanslagningar som sker på olika håll förändrar situationen och det nya läget förutsätter att programmen uppdateras och anpassas till den nya verksamhetsmodellen. ALKU-projektet för statens lokalförvaltning är motsvarande till sin innebörd. I den nya förvaltningsstrukturen som börjar från början av år 2010 är man tvungen att inleda programarbetet från ett nytt underlag. Enligt uppgifterna för närvarande har endast en liten del av statens lokalförvaltningsmyndigheter ett miljöprogram.

5 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

Områdenas användning och samhällsstrukturen

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
En hållbar områdesanvändning och samhällsstrukturens bärkraft har tryggats
Medel:

- Förverkligandet av en enhetlig samhällsstruktur främjas
- Ett ekologiskt hållbart boende på och användning av landsbygden stöds
- Användningen och vården av kustområdena främjas

En hållbar användning av områdena och samhällsstrukturen beskrivs med hur täckande generalplanläggningen är och genom utvecklingen för arbetsresornas längd.

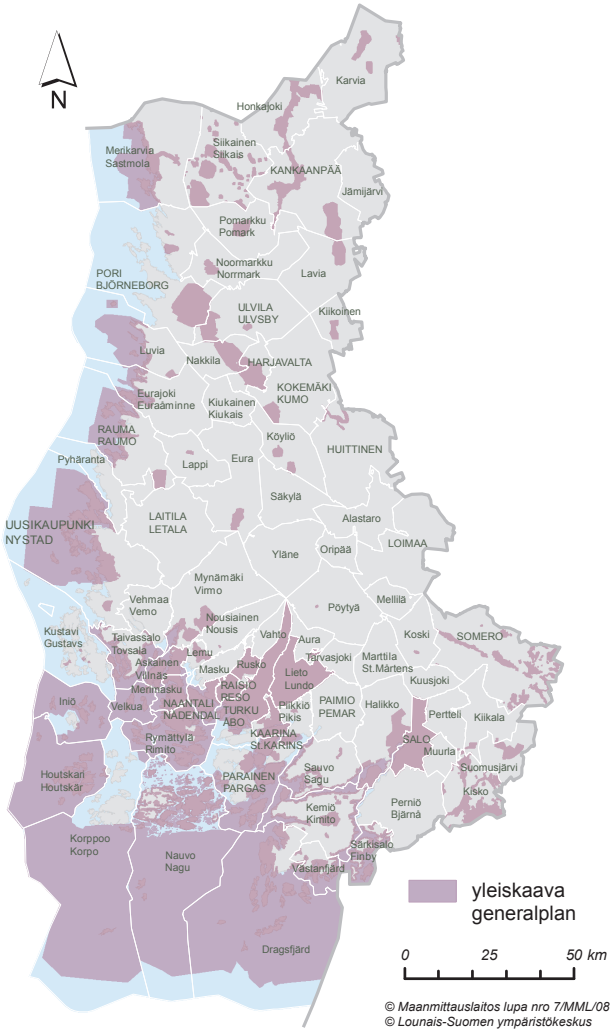

Täckningen av godkända generalplaner (med rättsverkan) i Egentliga Finland och Satakunta år 2007.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral, kommunerna, landskapsförbunden

Generalplanering

Generalplanen är kommunens viktigaste verktyg inom planeringen av markanvändningen för att styra utvecklingen av samhällsstrukturen. Den styr koordineringen av verksamheterna och beaktar även olika skyddsbehov. Tätortsgeneralplanerna styr också en mer detaljerad planläggning.

Generalplaneringen borde täcka i synnerhet kust- och tätortsområdena, för att markanvändningen skall vara planerad och behärskad. Strandgeneralplaneringen har framskridit i många kust- och skärgårdskommuner. I tätortsgeneralplaneringen finns det skillnader i de olika regionerna. I Åboregionen har generalplanläggningen framskridit väl.

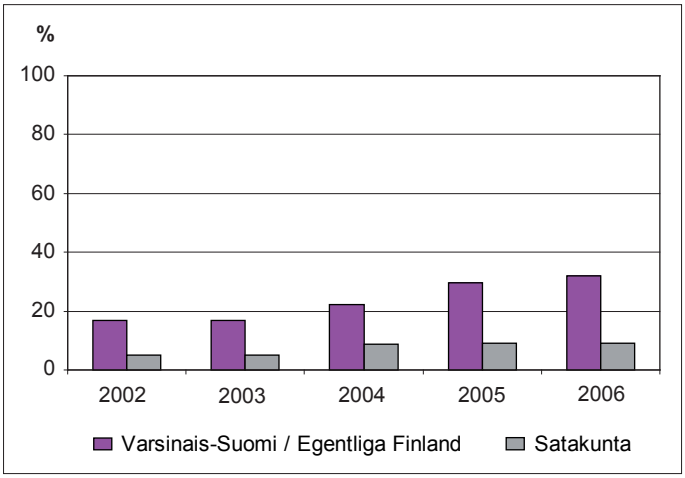

Utvecklingen av andelen godkända generalplaner (med rättsverkan) av landarealen i Egentliga Finland och Satakunta.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

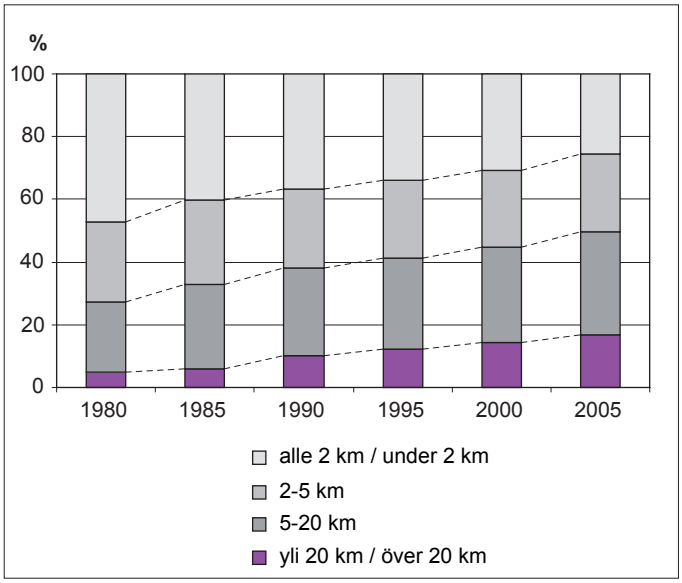

Utvecklingen av arbetsresor av olika längd i Egentliga Finland. Källa: Finlands miljöcentral, informationssystem ELYSE för uppföljning av livsmiljö (uppgifterna i systemet, insamlade av Befolkningsregister- och Statistikcentralen)

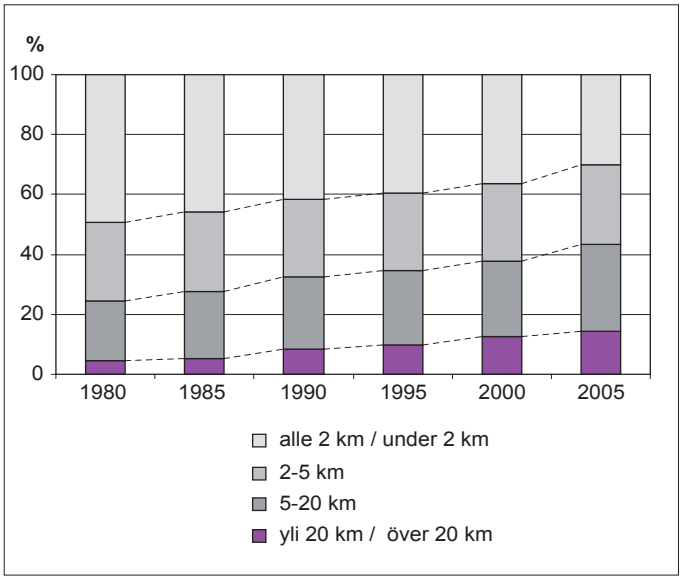

Utvecklingen av arbetsresor av olika längd i Satakunta. Källa: Finlands miljöcentral, informationssystem ELYSE för uppföljning av livsmiljö (uppgifterna i systemet, insamlade av Befolkningsregister- och Statistikcentralen)

Arbetsresor

Arbetsresornas längd visar för sin del utvecklingen av samhällsstrukturen. Resornas längd har ökat under granskningsperioden, dvs. samhällsstrukturen har ytterligare splittrats. I motsats till vad en hållbar utveckling skulle förutsätta, bor människorna allt mer avlägset från arbetsplatsen och på så sätt ökar även de utsläpp som trafiken medför.

År 2005 bodde redan hälften av dem som arbetar i Egentliga Finland på över fem kilometers avstånd från sin arbetsplats. År 1980 var andelen 27 %. I Satakunta har riktningen varit den samma, men andelarna i någon mån mindre (år 2005: 43 % och år 1980: 25 %). Andelen korta, under två kilometer långa arbetsresor har minskat kraftigast, dvs. med ca tjugo procent under de senaste 25 åren. På motsvarande sätt har resorna som är över tjugo kilometer långa ökat med ungefär tio procent.

Utvägar för en hållbar samhällsstruktur

Den splittrade samhällsstrukturen är problematisk med hänsyn till en hållbar utveckling. En konsolidering av samhällsstrukturen skapar förutsättningar för en fungerande kollektivtrafik, korta arbetsresor, tillgång till service, effektiva transportsystem samt sparandet av naturtillgångar och naturområden utanför tätorterna. Genom att konsolidera samhällsstrukturen kan utsläppen av drivhusgaser och andra utsläpp från miljön minskas.

En behärskad samhällsstruktur är särskilt viktig i de expanderande stadsregionerna, men de kan ha stöd även i livskraften hos tätorterna och byarna på landsbygden. Å andra sidan kan man genom dålig planering komma till ohållbara alltför kompakta områden, där det finns för litet grönområden, de sociala problemen hopas och livsmiljöns kvalitet och trivsel försvagas.

En kompletterande byggverksamhet som konsoliderar samhällsstrukturen på områden av urban karaktär har genomförts väl. I randområdena till tätorterna och städernas kranskommuner har den spridda bebyggelsen ökat. Med hjälp av generalplanläggningen kan man på ett mera bindande sätt dämpa den spridda byggverksamheten. Även kommunerna bör i tillståndsfrågor fästa uppmärksamhet vid samhällstrukturen.

Ett ekologiskt hållbart boende på landsbygden och likaså användning av den främjas genom att man hänvisar nytt byggande till byområdena på landsbygden. En hållbar användning av kustområdena förutsätter planering av ständernas markanvändning.

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om områdenas användning och samhällsstrukturen

●●● FRAMSKRIDIT VÄL

Styrningen av placeringen av kommersiell service

”Genom planering av markanvändningen styrs placeringen av kommersiella tjänster så de stöder en helgjuten samhällsstruktur. [6]”

Egentliga Finland: ●●●
Satakunta: ●●

Vid styrningen av storenheterna för handeln har man betonat landskapsplanläggningens bindande karaktär och en styrning till kommunplanläggningen.

●● FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

En kompletterande byggverksamhet med kvalitet

”Ett kompletterande byggande av hög kvalitet genomförs på de med tanke på trafiken och servicestrukturen ändamålsenligaste områden. (35/2)”

Egentliga Finland: ●●
Satakunta: ●●●

Den nya detaljplanen har splittrat kommunernas samhällsuppbyggnad en del. I huvudsak har planeringen placerat tätorterna rätt som komplettering.

Utvecklingen av kollektiv- och lättrafiken

”Samhällsplaneringen genomförs så att behovet av trafik minskas och inom trafiken främjas lösningar för kollektiv- och lättrafik. T.ex. täckande cykelvägnät i tätorterna, busslinjer till även nya områden, gatunäten och trafiklederna för att stödja kollektivtrafiken (bussfiler, hållplatser), mera spårväg och järnväg i närområdet. (36/2)”

Egentliga Finland: ●●●
Satakunta: ●

Kollektivtrafikens förutsättningar är inte en tillräckligt central aktör i alla de utarbetade planerna.

6 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

Miljökonsekvenserna och riskerna

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
Miljökonsekvenserna och riskerna har identifierats och behärskats
Medel:

- Miljöbelastningens konsekvenser identifi eras och minskas
- Beredskap för miljöriskerna och en minskning av sådana
- Miljökonsekvenserna beaktas i all verksamhet

Miljökonsekvenser och risker beskrivs av utvecklingen av antalet olje- och kemikalieskador.

Olje- och kemikalieskador

Utvecklingen av antalet olje- och kemikalieskador beskriver hur man lyckats med att hantera olycksriskerna. Miljöolyckorna kan inverka skadligt på marken samt yt- och grundvattnen. Överlägset mest olje- och kemikalieskador inträffar det i trafiken då anordningarna går sönder eller i samband med trafikolyckor. Även inom industrin och hos fastigheterna inträffar det ett betydande antal olje- och kemikalieskador. Största delen av skadorna inträffar på landområdena. Man strävar efter att ständigt minska olycksrisken med hjälp av att använda bästa tillgängliga teknik och hantera riskerna samt genom att förbättra bekämpningsberedskapen och samarbete mellan aktörerna.

Antalet inträffade olje- och kemikalieskador har sjunkit de senaste åren trots den ökade trafikvolymen och den industriella produktionen. Fastän riktningen för utvecklingen har varit gynnsam, bör man alltjämt fästa uppmärksamhet på att utveckla riskhanteringen i trafiken. Speciellt bör skyddet av vägarna på grundvattenområdena och en styrning av transporterna till tryggare rutter fortsättas.

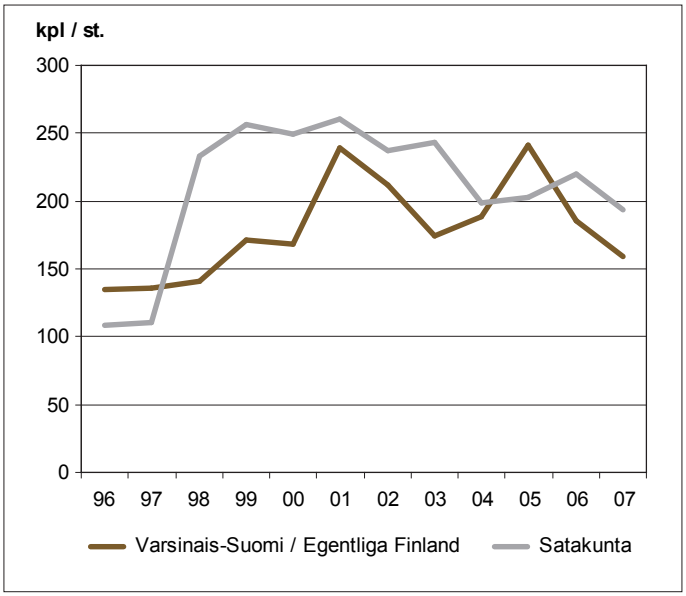

Olje- och kemikalieskadornas årliga mängd i Egentliga Finland och Satakunta.
Källa: Räddningsverkets resurs- och olycksstatistik PRONTO

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om miljökonsekvenserna och riskerna

GENOMFÖRT

Ökad kunskap om miljöverkningarna av reningsverken för avloppsvatten

”Utredning och uppföljning av skadliga ämnen (miljööstrogen, VPD-prioritetsämnen) utförs vid avloppsreningsverk som är avsedda för mer än 50 000 invånare. (23/I)[7] ”

FRAMSKRIDIT VÄL

Reservering för exceptionella situationer (översvämningar)

”Man reserverar sig för exceptionella situationer (åtgärder för att avvärja skadan, lokala eller regionala bekämpningsåtgärder). Övningarna i nödsituationer mellan myndigheterna och verksamhetsutövarna utökas. Man informerar om miljöriskerna. Det internationella samarbetet intensifieras. Bekämpningsberedskapen säkras. (68/I)”

FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Utredning av de risker som orsakas av farliga transporter

”Vid utredningen av riskerna vid farliga transporter genomgås verksamheterna och riskerna identifieras och deras allvarlighet bedöms. En plan för att minska riskerna görs upp. En beredskapsplan
görs upp för vad som skall göras t.ex. då en olycka inträffar (t.ex. hur man anmäler den och vart).
(67/I)”

Kommunikationsministeriets uppdaterade utredning om transporterna av farliga ämnen blir färdig före början av år 2009. På basis av utredningen utarbetas en plan för att minska riskerna. Det finns en tillräcklig beredskapsplan för olyckssituationer.

INTE PÅBÖRJAT

Utarbetandet av ett verktyg för riskhantering

”Ett verktyg för riskkartläggning till förfogande för aktörerna inom Sydvästra Finlands område görs upp, med vilket det är lätt att upprepat bedöma de risker och utsläpp som vållas för miljön av anläggningens verksamheter. Verktyget täcker bl.a. kemikalier, utsläppsverkningar och avfall. Man ser till att verktyget för riskhantering finns till verksamhetsutövarnas förfogande genast då det blivit färdigt. (66/I)”

7 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

Naturens mångfald

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
Naturens mångfald tryggad
Medel:

- Skyddet av naturens mångfald främjas
- Mångfaldiga och fungerande nätverk för livsmiljön tryggas
- Handlingsmodeller för att begränsa olägenheterna med främmande arter utvecklas
- Möjligheterna att delta och påverka skyddet av mångfalden ökas

Graden av genomförda naturskyddsprogram och utvecklingen av skogsarealen som skyddats med frivilliga medel beskriver hur naturens mångfald tryggas.

Naturskyddsprogram

Genomförandet av de riksomfattande naturskyddsprogrammen eller inrättandet av skyddsområden beskriver skyddsläget för olika viktiga naturtyper, arter och organismsamhällen med hänsyn till naturens mångfald. Syftet med skyddet är att styra vården och användningen av ifrågavarande områden sålunda att man kan säkerställa att arterna och naturtyperna bevaras.

Skyddet av de områden som hör till naturskyddsprogrammen och Natura-områdena skall genomföras före utgången av år 2009. Mest sådana områden som inte förverkligats finns det på fågelsjö- och lundområdena samt på Natura-områdena utanför programmen.

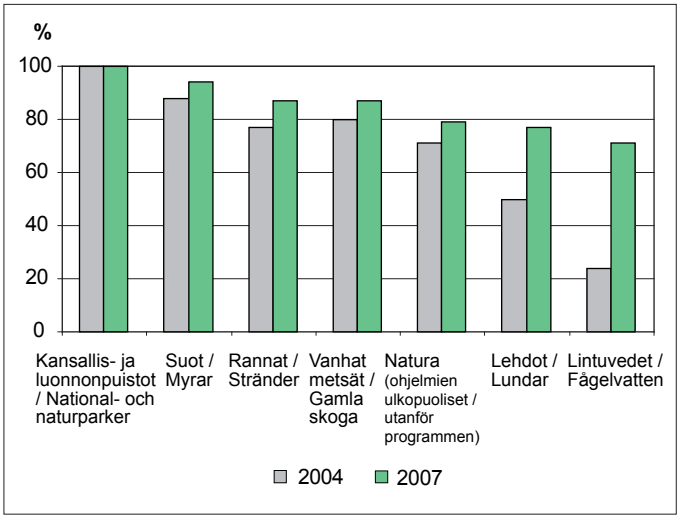

Graden av genomförda naturskyddsprogram i Egentliga Finland åren 2004 och 2007.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

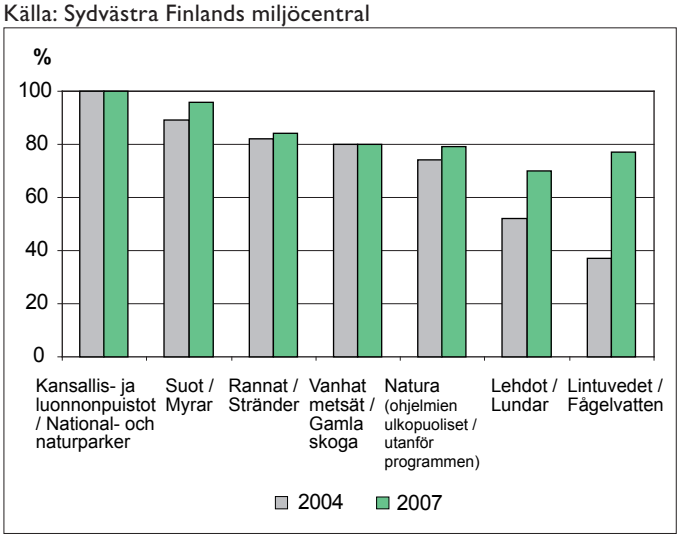

Graden av genomförda naturskyddsprogram i Satakunta åren 2004 och 2007.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

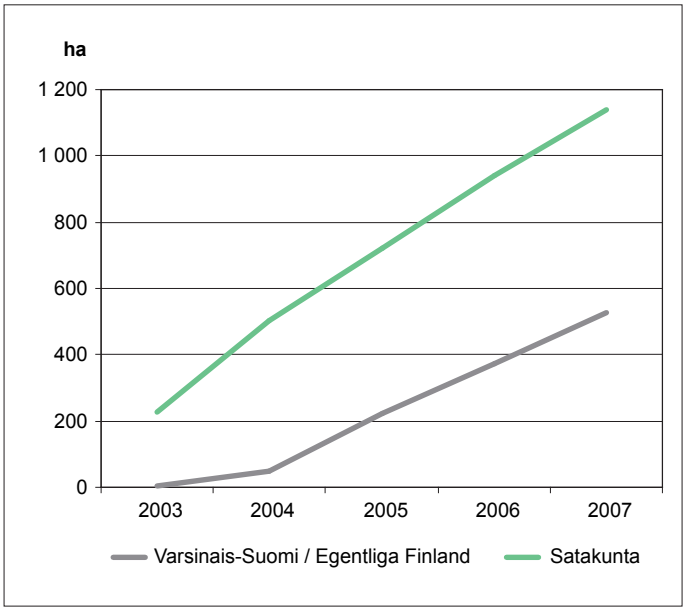

Utveckling av skogsarealen skyddad med frivilliga medel
Källa: Skogscentralen, Sydvästra-Finlands miljöcentral

Frivilligt skydd av skogar

Det frivilliga skyddet av skogarna berättar om hur skogsnaturens mångfald tryggas och om markägarnas intresse av att delta i detta utanför de egentliga naturskyddsområdena. Handlingsplanen för att trygga mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO) som slutade år 2007 och METSO II därefter erbjuder flera medel för frivilligt skydd. I siffrorna på bilden ingår s.k. naturvärdesköp, de områden som staten förvärvat samt skyddsområden som inrättats på privat mark med METSO-finansiering. Naturvärdesköp, där markägaren upprätthåller och/eller ökar naturvärdena i sin skog, avtalas i allmänhet på en viss tid för 10 år. På så sätt inverkar de avslutade avtalen på antalet skyddarealer i framtiden.

Största delen av naturen befinner sig dock utanför skyddsområdena. För att en minskad mångfald skall kunna stoppas, bör naturens mångfald beaktas i all verksamhet, särskilt inom planeringen av markanvändningen samt inom lant- och skogsbruket.

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om naturens mångfald

FRAMSKRIDIT VÄL

Främjandet av naturens mångfald för de privata skyddsområdena

”Planeringen av enskilda skyddsområden (YSA) fortsätter samt vården av YSA-områdena inleds. (119/2) [8]”

FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Inrättandet av naturskyddsområden

”Naturskyddsområden inrättas på de Naturaområden och områden med naturskyddsprogram, för vilkas inrättande naturvårdslagen är en utväg och de fridlysningsbestämmelser för de privata skyddsområden som på så sätt erhållits, blir fastställda. (118/1)”

Främjandet av naturens mångfald på primärproduktionsområdena

”Tyngdpunkterna väljs för de olika åtgärder, som siktar till att främja naturens mångfald. Vårdbehoven prioriteras och vårdplaner görs upp (utredningsplaner för naturens mångfald och inventerade vårdbiotoper). Av de vårdobjekt som framförts utredningsplanerna för naturens mångfald på lantbruksområdena genomförs 50 %. (104/1)”

Minskade olägenheter av främmande arter

”En planenlig utrotning av mink och mårdhund stöds i skärgården och i fågelsjöarna med målet att permanent åstadkomma och utvidga områden som är fria från dessa arter. (123/1)”

FRAMSKRIDIT DÅLIGT

Tryggandet av naturens mångfald på Natura-områdena

”Vård- och nyttjandeplaner görs upp fram till år 2012 för de Naturaområden, där ett bevarande av naturvärdena förutsätter vårdåtgärder, planering av naturturism eller användningen för rekreation (minst sex planer/år). (119/1)”

Kartläggning av den submarina havsmiljön

”Regionala inventeringsprojekt för den submarina havsmiljön fortsätts på Skärgårdshavet och inventeringarna inleds på Bottenhavet som en del av den riksomfattande VELMU-inventeringen (inventeringen av den submarina havsmiljön). (121/1)”

Inrättandet av Bottenhavets nationalpark

”Man medverkar till att Bottenhavets nationalpark inrättas och att verksamheten inleds på området mellan Raumo-Sastmola(110/2)”

Tryggandet av skyddet av skogsnaturtyperna

”Inventeringen av skogarnas naturtyper enligt naturvårdslagen slutförs (ädelträskog, hassellundar, klibbalskärr). Avgränsningsbeslut för områdena fattas också och på dem inleds de nödvändiga vård- och skyddsåtgärderna. Inventeringen av andra naturtyper enligt naturvårdslagen fortsätts. (120/2)”

8 Viittaus Lounais-Suomen ympäristöohjelman 2007-2012 numeroituihin toimenpiteisiin

Livsmiljön

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
En livsmiljö med kvalitet som främjar välståndet har uppnåtts
Medel:

- En sund, säker och trivsam miljö främjas
- En fungerande avfallshantering förbättras
- Möjligheterna för deltagande och att påverka utvecklingen av livsmiljön främjas
- Möjligheterna att använda naturen för rekreation tryggas

Mängden samhällsavfall och utvecklingen av återvinningen samt utvecklingen av mängden utsläpp i luften beskriver en livsmiljö av hög kvalitet och vilken främjar välfärden.

Samhällsavfall

Mängden samhällsavfall och utvecklingen av återvinningen beskriver både hur avfallshanteringen fungerar och ekoeffektiviteten och miljöansvarigheten. Med samhällsavfall avses avfall som uppkommer i boendet och därmed jämförbara industri-, serviceavfall eller andra avfall som uppstår i annan verksamhet.

Efter år 2002 har mängden samhällsavfall i Sydvästra Finland stabiliserats till en nivå av cirka 350 000 ton per år. Återvinningsgraden för samhällsavfall är knappt 50 %. Målet för den nya riksomfattande avfallsplanen är att 50 % av samhällsavfallen återvinns som material år 2016 och 30 % återvinns som energi, varför högst 20 % av samhällsavfallen skulle bli slutdeponerade på avstjälpningsplatserna. I Sydvästra Finland håller detta mål på att uppnås först därefter att de anläggningar som utnyttjar avfallsmaterial är i verksamhet mot slutet av nästa decennium.

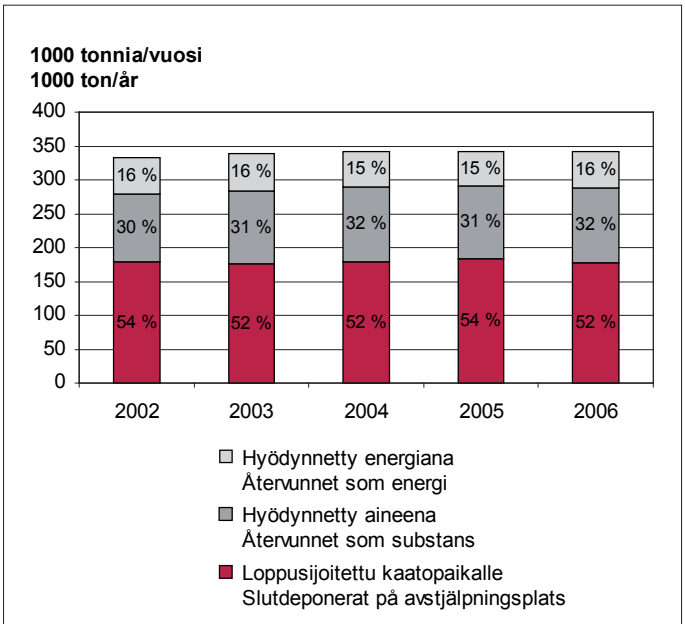

Utvecklingen av mängden samhällsavfall och återvinning i Sydvästra Finland
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

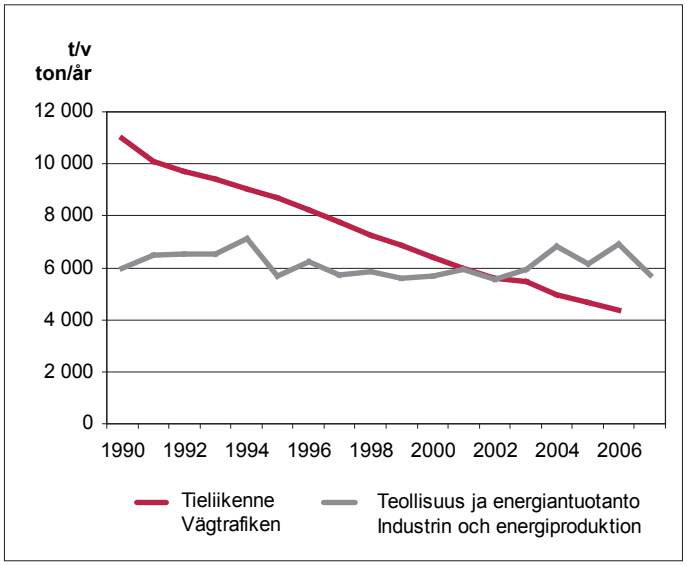

Utvecklingen av kväveoxidutsläpp från vägtrafiken, industrin och energiproduktionen i Egentliga Finland.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral, VTT, uträkningsmodellen LIISA

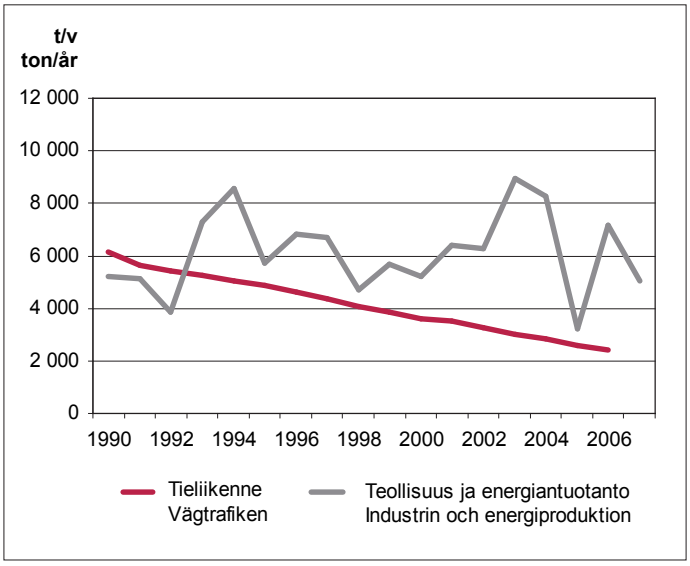

Utvecklingen av kväveoxidutsläpp från vägtrafiken, industrin och energiproduktionen Satakunta.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral, VTT, uträkningsmodellen LIISA

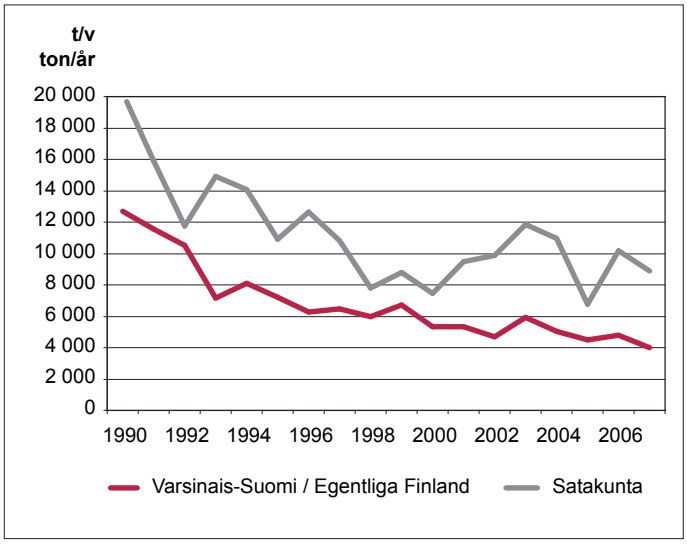

Utvecklingen av svaveldioxidutsläpp från industrin och energiproduktionen.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

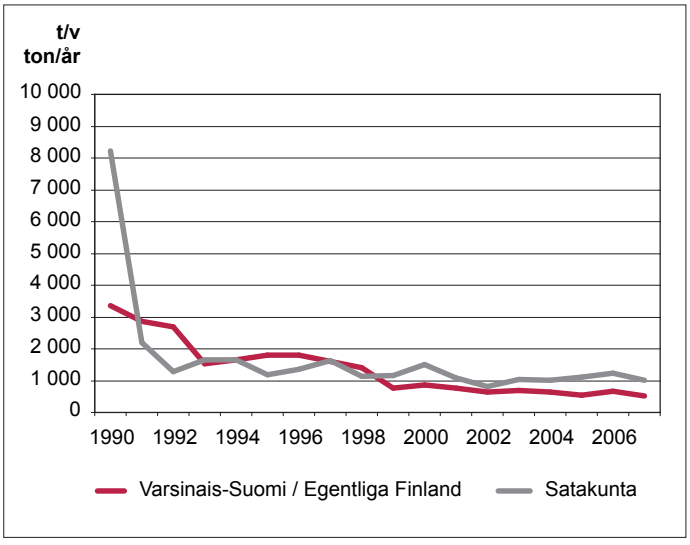

Utvecklingen av partikelutsläpp från industrin och energiproduktionen.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral

Orenheter i luften

Var och en av de beskrivna föreningarna har sina egna skadliga verkningar på miljön: partiklarna i synnerhet finpartiklarna, är de mest skadliga med hänsyn till hälsan, kvävedioxid orsakar både försurning och eutrofiering och ökar uppkomsten av ozon i atmosfären. Svaveldioxid orsakar försurning av vattnen och marken.

Tack vare luftvårdsåtgärder som företagits inom industrin, energiproduktionen och biltrafiken har utsläppen och sura nedfall minskat under de senaste tjugo åren betydligt särskilt på grund av åtgärderna för att minska svavelutsläppen. På de känsliga områdena överskrider nedfallet dock alltjämt naturens tolerans, varför de sura nedfallen ytterligare måste minskas. Utöver våra egna

utsläpp i luften förs svavel- och kväveföreningar långa vägar med vinden från utlandet.

Minskade svavel- och kväveutsläpp förutsätter särskilt att totalutsläppen från energiproduktionen minskas genom att man använder bästa tillgängliga teknik och övergår till bränslen som orsakar mindre utsläpp, såsom användning av naturgas eller bioenergi.

Luftkvaliteten i tätorterna har inte förbättrats som väntat, fastän utsläppen från trafiken har minskat. Finpartiklarna utgör ett betydande problem. Deras halter i luften kan minskas genom att minska energiproduktionens, trafikens och beckugnarnas utsläpp samt genom att göra rengöringen av gatorna effektivare särskilt på vårarna.

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om livsmiljön

●●● FRAMSKRIDIT VÄL

Den nya regionala avfallsplanen
”En ny regional avfallsplan görs upp i samarbete inom regionen för södra och västra Finland. (42/1) [9]”

●● FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Genomförandet av översvämningsskyddet
”Nödvändiga översvämningsskyddsåtgärder planeras och genomförs för Björneborg. Planer för att hantera översvämningsriskerna görs upp för Salo och Vittis och utifrån dem genomförs nödvändiga åtgärder. (25/3)”

Genomförandet av de trafikpolitiska programmen (förbättrande av trafiksäkerheten)
”Man ser till att trafikpolitiska program görs upp och verkställs. (40/7)”
Egentliga Finland: ●●
Satakunta: ●

9 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

Naturlandskapet och kulturmiljön

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
Särdragen i naturlandskapet och kulturmiljön tryggade
Medel:

- Spåren efter människans långvariga närvaro i landskapet bevaras i balanserad form
- Naturlandskapet och kulturmiljön betonas som förstärkare av den lokala identiteten

Tryggandet av särdragen i kulturmiljön beskrivs av vården av vårdlandskapen samt de byggnadskulturutredningar som gjorts på området.

Vårdbiotoper

Vården av vårdbiotoper berättar om verksamhet för att bevara spåren av människans långvariga närvaro i landskapet. Vårdbiotoperna är olika slag av ängar hagar och skogsbeten, vilka utan röjning, slåtter och betesgång växer igen och försvinner. Dessa naturtyper är ytterst mångfaldiga i fråga om sina växt- och djurarter. Då lantbruket förändras har hundratals arter blivit utrotningshotade och tidigare arter i rikligt antal har kraftigt retarderat.

Intresset för att vårda vårdlandskapen har ökat med åren. Kartorna över vårdbiotoper som omfattas av vården beskriver andelen av alla på olika sätt kartlagda vårdbiotoper.

Största delen av vårdbiotoperna sköts med vårdbiotopavtal inom lantbrukets miljöstöd. I Egentliga Finland har avtalsarealen för vårdbiotoper varit tilltagande allt sedan år 1998. Däremot syns antalet nedlagda kreatursgårdar i Satakunta direkt som en minskning av arealen för vårdbiotoper som sköts genom avtal.

I framtiden borde man, förutom att satsa på att öka vårdarealen, även satsa på kvaliteten av skötseln av avtalsområdena. Den gårdsspecifika rådgivningen är härvidlag av synnerligen stor betydelse.

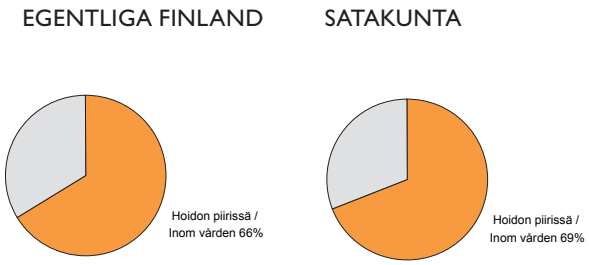

Andelen vårdbiotoper inom vården av alla traditionsbiotoper i Egentliga Finland och Satakunta år 2006.
Källa: Egentliga Finlands miljöcentral

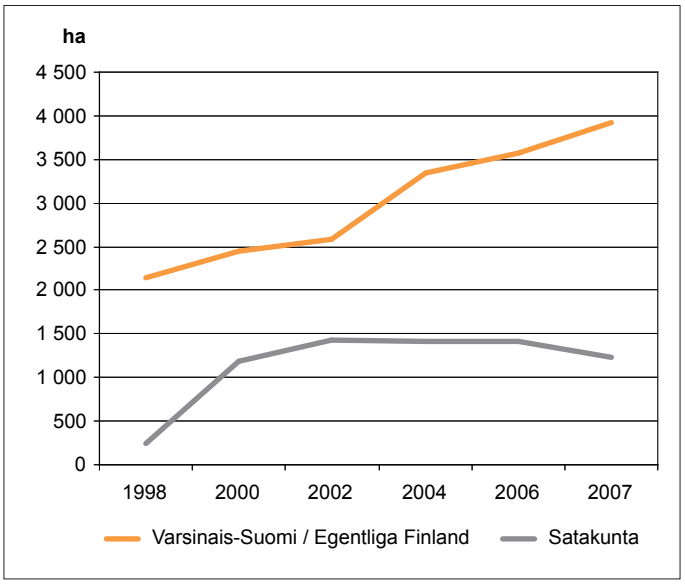

Utvecklingen av arealen för vårdade vårdbiotoper med vårdbiotopavtal för lantbrukets miljöstöd.
Källa: Sydvästra Finlands miljöcentral, Egentliga Finlands och Satakunta TE-centraler

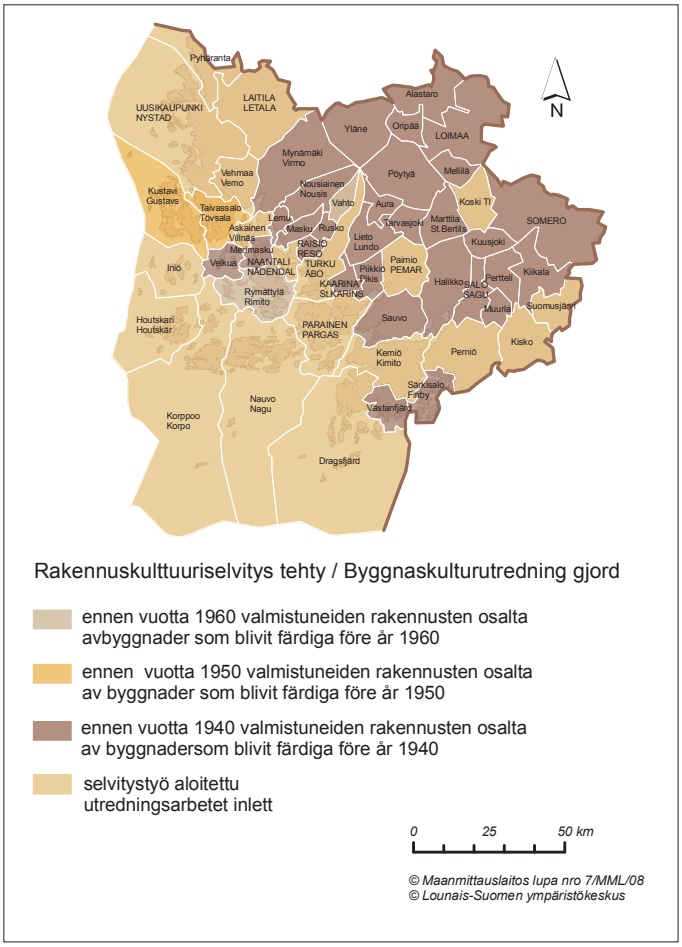

Utredningar om byggnadskultur i Satakunta år 2007.
Källa: Satakunta Museum

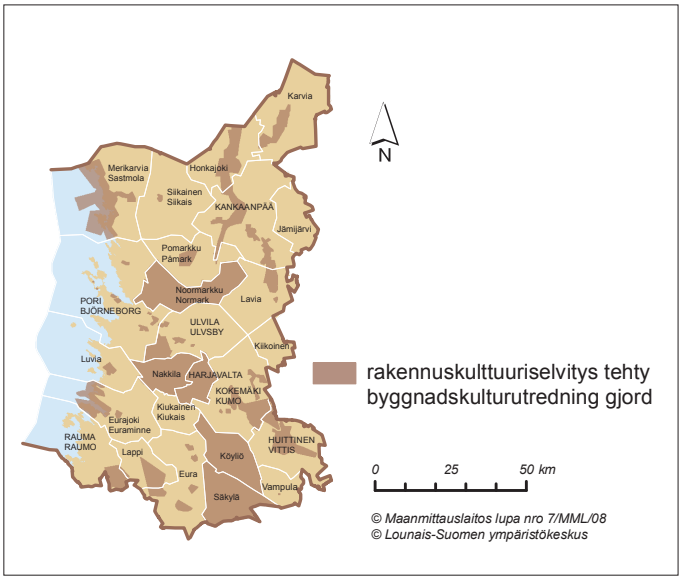

Byggnadskulturutredningar i Egentliga Finland år 2007.
Källa: Åbo landskapsmuseum

Byggnadskulturutredningar

En tillräcklig kunskap om regionens byggnadskultur är ett nödvändigt underlag för planeringen av all markanvändning samt för användningen av den byggda kulturmiljön exempelvis inom turismen och en attraktionsfaktor för kommunen. Utredningarna om byggnadskulturen berättar om arbetet för att värna om kulturmiljöns värden. Med utredningarna strävar man efter att få både en omfattande bild av och en enhetlig databas för ortens byggnadskulturella och kulturhistoriskt värdefulla objekt. Situationen i Egentliga Finland har beskrivits för de enskilda kommunerna och i Satakunta per utredningsområde.

I fortsättningen bör man utveckla speciellt metoderna för att värdera kulturmiljön och medborgarnas medvetenhet om den egna kommunens byggnadskultur och dess värden. En ökad medvetenhet förutsätter att information insamlas och uppdateras samt att den bearbetas i en sådan form att den finns tillgänglig för så många som möjligt och kan hittas. Genom att förmedla information ökas människornas förståelse för den egna kulturmiljön, vilket å sin sida förstärker lokalidentiteten.

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om naturlandskapet och kulturmiljön

FRAMSKRIDIT RÄTT VÄL

Ökat värdesättande av värdefulla kulturmiljöer och synlighet

”Kulturmiljöprogram görs upp regionvis eller kommunvis genom att använda metoder för deltagande. (31/1)[10] ”

Vården av vårdbiotoper

”Genomförandet av vårdprogrammet för vårdbiotoper inleds för båda landskapen. I programmet har det nuvarande tillståndet och vårdbehovet för de gamla och nya inventerade objekten uppdaterats samt bedömts de resurser som förutsätts av vården. Målet är att få totalt 3000 ha vårdbiotoper i Satakunta och 8000 ha i Egentliga Finland under skötseln före år 2012. (120/3)”

10 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

Naturresurserna

Sydvästra Finlands miljöstrategins målsättning:
En hållbar och behärskad användning av naturresurserna tryggad
Medel:

- En övergripande användning av naturresurserna planeras och inriktas
- Kunskap om naturresurserna produceras och sammanställs effektivare till allas förfogande
- En behärskad användning av naturresurserna främjas

Användningen av naturresurserna beskrivs med användning av mängden grus och bergsstensubstans.

Användningen av naturresurserna

Användningen av grus och bergsstensubstans visar användningen av oförnybara naturresurser. En oplanerad användning av grustillgångarna är förenat med en risk att de grustillgångar som inte kan förnyas förbrukas till slut. Grustäkt är en risk för grundvattenförekomsterna och den påverkar ofta skadligt även det omgivande landskapet och naturen. Genom stensubstanstäkt från berg kan man delvis ersätta grustäkt, men även den bör göras behärskat och planmässigt utan att vålla olägenhet för naturen och landskapsbilden. Bilden visar variationen i täktmängderna per år som främst anger växlingarna i byggverksamhetens volym.

För att skona naturresurserna skall användningen av ersättande material och återvinningen effektiveras. Inom byggandet kan man exempelvis använda avfallsmaterial såsom byggstenbrottens sidoberg samt aska och slagg från anläggningarna för energiproduktion.

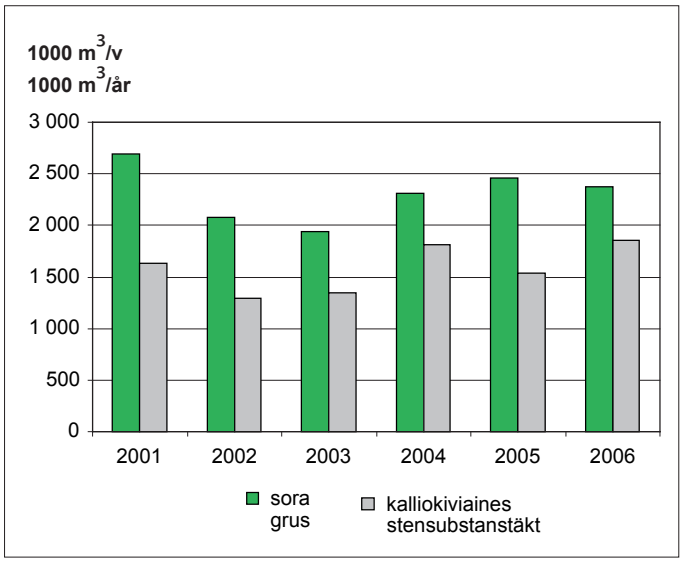

Volymerna av grus och stensubstanstäkt i Egentliga Finland och Satakunta.
Källa: Finlands miljöcentral

Genomförda åtgärder som definierats som centrala i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2020 i fråga om naturtillgångarna

FRAMSKRIDIT VÄL

Styrningen av en hållbar användning av marksubstanser
”En hållbar marktäkt styrs med hjälp av regionala utredningsplaner för marktäkt. (53/3) [11]”

Uppföljningen av icke-förnybara naturresurser
”Mängden och användningen av icke-förnybara naturtillgångar inventeras och följs upp. (53/1)”

11 Hänvisning till de numrerade åtgärderna i Sydvästra Finlands miljöprogram 2007-2012

PRESENTATIONSBLAD

<table>
<tr><td>Utgivare</td><td colspan="3">Sydvästra Finlands miljöcentral</td><td>Datum
Oktober 2008</td></tr>
<tr><td>Författare</td><td colspan="4">Nina Myllykoski (red.)</td></tr>
<tr><td>Publikationens titel</td><td colspan="4">Ympäristön tila 2007
Lounais-Suomen ympäristöstrategian 2020 ja ympäristöohjelman 2007 - 2012 seuranta
(Miljöns tillstånd 2007
Uppföljning av Sydvästra Finlands miljöstrategi 2020 och miljöprogram 2007-2012)</td></tr>
<tr><td>Publikationsserie och nummer</td><td colspan="4">Sydvästra Finlands miljöcentrals rapporter 19/2008</td></tr>
<tr><td>Publikationens tema</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>Sammandrag</td><td colspan="4">Miljöns tillstånd 2007 är en rapport som följer upp hur Sydvästra Finlands miljöstrategi 2020 och miljöprogram 2007-2012 genomförs. I den har indikatorerna för strategins uppföljning och läget för hur de centrala åtgärderna i programmet har genomförts sammanställts.

Bedömningen av hur strategins mål uppnåtts och programmets åtgärder genomförts grundar sig på sakkunnigbedömningar av aktörerna på området. De centrala sakkunniga har varit Sydvästra Finlands miljöcentral, arbetsutskottet för strategi- och programarbetet samt landskapens förbund.

Utifrån uppföljningsresultaten har man dragit slutsatser om miljöns tillstånd och nödvändiga extra satsningar för att genomföra åtgärderna. Avsikten är att med en regelbunden uppföljning hålla genomförandet av miljöprogrammet aktivt så att alla aktörer beaktar strategin och programmet i sina program, planer och åtgärder i praktiken.

Den uppföljningsrapport som publiceras varje år kommer att utvecklas utifrån de erfarenheter och respons som erhållits.</td></tr>
<tr><td>Nyckelord</td><td colspan="4">miljös tillstånd, miljöstrategi, miljöprogram, miljöindikatorer, belastning på vattnen, klimatförändringar, miljöansvar, samhällstruktur, Sydvästra Finland, Egentliga Finland, Satakunta</td></tr>
<tr><td>Finansiär/ uppdragsgivare</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td>ISBN
(hft.)</td><td>ISBN
(PDF) 978-952-11-3250-6</td><td>ISSN
(print)</td><td>ISSN
(online) 1796-1769</td></tr>
<tr><td>Sidantal
42</td><td>Språk
finska</td><td>Offentlighet
offentlig</td><td>Pris (inneh. moms 8 %)
-</td></tr>
<tr><td>Beställningar/ distribution</td><td colspan="4">Sydvästra Finlands miljöcentral, PB 47, 20801 ÅBO, tel. (växel) 020 610 102</td></tr>
<tr><td>Förläggare</td><td colspan="4">Sydvästra Finlands miljöcentral</td></tr>
<tr><td>Tryckeri/tryckningsort och -år</td><td colspan="4"></td></tr>
</table>

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Lounais-Suomen ympäristökeskus			*Julkaisuaika* Lokakuu 2008
Tekijä(t)	Nina Myllykoski (toim.)			
Julkaisun nimi	**Ympäristön tila 2007** Lounais-Suomen ympäristöstrategian 2020 ja ympäristöohjelman 2007 - 2012 seuranta (**Miljöns tillstånd 2007** Uppföljning av Sydvästra Finlands miljöstrategi 2020 och miljöprogram 2007-2012)			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 19/2008			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	Ympäristön tila 2007 on Lounais-Suomen ympäristöstrategian 2020 ja ympäristöohjelman 2007-2012 toteutumista seuraava raportti. Siihen on koottu strategian seurantaindikaattorit sekä ohjelman keskeisten toimenpiteiden toteutumistilanne. Strategian tavoitteiden ja ohjelman toimenpiteiden toteutumisen arviointi perustuu alueen toimijatahojen asiantuntija-arvioihin. Keskeisiä asiantuntijatahoja ovat olleet Lounais-Suomen ympäristökeskus, strategia- ja ohjelmatyön työvaliokunta sekä maakuntien liitot. Seurantatulosten perusteella on tehty johtopäätöksiä ympäristön tilasta ja tarvittavista lisäpanostuksista toimien toteutumiseksi. Säännöllisellä seurannalla on tarkoitus pitää ympäristöohjelman toteuttaminen vireänä niin, että kaikki toimijat ottavat strategian ja ohjelman huomioon ohjelmissaan, suunnitelmissaan ja käytännön toimissaan. Vuosittain julkaistavaa seurantaraporttia tullaan kehittämään saatujen kokemusten ja palautteen pohjalta.			
Asiasanat	ympäristön tila, ympäristöstrategia, ympäristöohjelmat, ympäristöindikaattorit, vesistökuormitus, ilmastonmuutokset, ympäristövastuu, yhdyskuntarakenne, Lounais-Suomi, Varsinais-Suomi, Satakunta			
Rahoittaja/ toimeksiantaja				
	ISBN (nid.)	ISBN (PDF) 978-952-11-3250-6	ISSN (pain.)	ISSN (verkkoj.) 1796-1769
	Sivuja 42	*Kieli* suomi	*Luottamuksellisuus* julkinen	*Hinta (sis.alv 8 %)* -
Julkaisun myynti/ jakaja	Lounais-Suomen ympäristökeskus, PL 47, 20801 TURKU, puh. (vaihde) 020 610 102			
Julkaisun kustantaja	Lounais-Suomen ympäristökeskus			
Painopaikka ja -aika				

LOUNAIS-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS
SYDVÄSTRA FINLANDS
MILJÖCENTRAL

ISBN 978-952-11-3271-1 (PDF)
ISSN 1796-1769 (verkkoj.)